

2025:18

ATT FÖREBYGGA VÅLD ÄR ATT FÖREBYGGA BROTT

Återrapportering gällande uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612).

Pekingplattformen+30

Pekingplattformen fyller 30 år 2025. Denna globala handlingsplan för jämställdhet antogs av 189 länder under FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking 1995. Pekingplattformen innehåller tolv prioriterade områden, som anses avgörande för att uppnå jämställdhet.

FN:s medlemsstater rapporterar genomförandet av Pekingplattformen vart femte år till UN Women. Sedan 2020 följs de tolv områdena upp tillsammans med målen i Agenda 2030 och har sammanförts i följande sex kluster:

1. Inkluderande ekonomier och anständigt arbete
2. Fattigdomsbekämpning, sociala skyddsnät och välfärdstjänster
3. Frihet från våld, stigma och stereotyper
4. Deltagande, ansvarsutkrävande och jämställda institutioner
5. Fredliga och inkluderande samhällen
6. Jämställdhet i klimatarbete och miljömässig hållbarhet

Arbetet för att uppnå målen för den svenska jämställdhetspolitiken tar avstamp i kvinnokonventionen (CEDAW), Pekingplattformen och Agenda 2030. Denna rapport berör del av kluster 2, 3, och 5.

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, augusti 2025

Rapport 2025:18

Dnr: 2025/173

Omslagsfoto: Stina Gränfors

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Katarina Björkgren

Telefon 031-392 90 00

Innehåll

Förord.....	5
Sammanfattning.....	6
Om uppdraget.....	7
Om Jämställdhetsmyndigheten.....	7
Regeringsuppdraget.....	7
Genomförande och tolkning av regeringsuppdraget.....	8
Disposition av rapporten.....	8
Bakgrund och utgångspunkter.....	9
Styrningen av arbetet med att förebygga våld.....	9
Mäns våld mot kvinnor är en allvarlig brottslighet.....	9
Arbete med jämställdhet och våld i nära relationer förebygger kriminalitet.....	11
Arbete mot människohandel och exploatering motverkar organiserad brottslighet.....	12
Ett kunskapsbaserat arbete utgår från riskfaktorer för våld och brottslighet.....	13
Jämställdhetsintegrering av det brottsförebyggande arbetet ger mer träffsäkra analyser.....	14
Åtgärder för utvecklingen av ett brottsförebyggande arbete.....	16
Åtgärder för att främja utvecklingen av ett våldsförebyggande arbete.....	16
Åtgärder för att stödja jämställdhetsintegrering av brottsförebyggande arbete.....	17
Åtgärder gällande killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer.....	18
Åtgärder för ökad upptäckt av våld.....	19
Åtgärder för att säkerställa skydd för våldsutsatta och förhindra fortsatt brottsutsatthet.....	20
Åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck.....	22
Åtgärder mot prostitution och människohandel för alla ändamål.....	24
Åtgärder inom myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet.....	26
Åtgärder mot digitala och teknikbaserade dimensioner av våld.....	28
Åtgärder kopplat till fördelning av statsbidrag.....	28
Åtgärder för att förebygga brott inom myndighetens interna verksamhet.....	29
Goda exempel på samverkan.....	31
Samordning av det våldsförebyggande arbetet i Sverige.....	31
Myndighetssamverkan kring brottsförebyggande och våldsförebyggande arbete.....	32
Nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM).....	33
Samverkan inom våld i ungas nära relationer.....	34
Samverkan inom könsstympling av flickor och kvinnor.....	34
Utvecklingsområden.....	35
Utvecklingsmöjligheter gällande samverkan och samordning.....	35
Utvecklingsarbete kopplat till kunskaps- och metodstöd.....	36
Kunskapsutvecklande arbete.....	38
Övrigt utvecklingsarbete internt.....	39

Analys och slutsatser.....	40
Myndighetens arbete med utgångspunkt i de nationella strategierna.....	40
Avslutande analys	42
Bilaga 1. Myndighetens åtgärder och utvecklingsarbete.....	45

FÖRORD

Jämställdhetsmyndighetens uppdrag är se till att regeringens jämställdhetspolitiska prioriteringar får genomslag. Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det handlar om en jämn fördelning av makt och inflytande, att dela hem- och omsorgsarbete, att ges samma möjligheter och rättigheter till betalt arbete, utbildning, en god hälsa samt rätten till ett liv fritt från våld. Arbetet med jämställdhet bidrar till att stärka skyddsfaktorer mot kriminalitet i barn och ungas liv.

Vårt uppdrag och koppling till det brottsförebyggande arbetet handlar till stor del om kunskapsutveckling. De flesta åtgärder vi lyfter fram i rapporten är del av den första barriären mot brott. Det vill säga tidigt förebyggande insatser, som kan stärka förutsättningar för att våld, brott och kriminella handlingar inte begås. Andra åtgärder sker även genom de statsbidrag som Jämställdhetsmyndigheten fördelar. Dessutom beskrivs hur vi är en del av en kunskapsutveckling vilken bidrar till förändring som på olika sätt och i olika kontexter motverkar vålds- och brottskedjan. Dessa hänger intimt samman och behöver en analys som utgår från kön.

Jämställdhetsmyndighetens främsta bidrag till det brottsförebyggande arbetet är arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Det är allvarliga former av brottslighet som får stora konsekvenser för den som utsätts. Det finns även tydliga samband mellan att utsättas för våld i hemmet, såväl som att se sin mamma utsättas för våld under uppväxten, och att senare i livet involveras i gängbrottslighet eller annan kriminalitet. Genom att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor kan vi därför förebygga att våldet kan gå i arv och därmed även förebygga andra typer av brottslighet.

Kunskap om skadlig maskulinitet kan fördjupa förståelsen av radikaliserings, extremism och kopplingen till misogyni. Sambandet mellan skadliga maskulinitetsnormer och brott är etablerad i forskningen. En av sju evidensbaserade strategier för att förebygga våld är enligt världshälsoorganisationens (WHO) att främja jämställdhet. De rekommenderar att det våldsförebyggande arbetet utgår från en genusförändrande ansats - det vill säga att förändra skadliga könsnormer. Detta är vår utgångspunkt. Att integrera ett jämställdhetsperspektiv i analys och åtgärder kan därför bidra till att stärka det brottsförebyggande arbetet.

SAMMANFATTNING

Mäns våld mot kvinnor är en allvarlig brottslighet och ett omfattande samhälls- och jämställdhetsproblem. Att förebygga mäns våld mot kvinnor bidrar samtidigt till att förebygga risken för kriminalitet. Ett aktivt jämställdhetsarbete stärker dessutom skyddsfaktorer hos barn och unga. Det är ett gemensamt samhällsansvar att motverka alla delar av både vålds- och brottskedjan - från de bakomliggande orsakerna, till dess konsekvenser.

Jämställdhetsmyndigheten har, tillsammans med 23 andra myndigheter, haft i uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet. Syftet med uppdraget är att stärka samhällets samlade arbete mot brottslighet och otrygghet. Vi visar i rapporten att en stor del av Jämställdhetsmyndighetens arbete redan är brottsförebyggande, men även hur myndighetens kunskap och kompetens kan bidra till andra aktörers arbete. Jämställdhetsintegrering av brottsförebyggande arbete är centralt för att skapa träffsäkra åtgärder. Åtgärder kopplade till det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra bedöms ha särskild relevans för det brottsförebyggande arbetet. Det rör åtgärder kopplade till våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, samt prostitution och människohandel. Jämställdhetsmyndigheten har ett nationellt samordningsansvar för arbetet mot prostitution och människohandel för alla ändamål, där arbetet mot arbetslivskriminalitet är en viktig del. Även myndighetens interna rutiner och hantering av offentliga medel bidrar till att förebygga brott.

Vi lyfter fram goda exempel på samverkan med andra myndigheter som kan inspirera och utveckla det brottsförebyggande arbetet. Vi identifierar även ett antal utvecklingsområden. Dessa rör bland annat samverkan och samordning, kunskaps- och metodstöd samt kunskapsutveckling. Ett nationellt samordningscentrum mot våld, på Jämställdhetsmyndigheten, och stärkt samverkan mellan vålds- och brottsförebyggande kan skapa förutsättningar för ett mer samordnat och effektivt arbete. Vi ser behov av utvecklat stöd för implementering, uppföljning och utvärdering. Vi lyfter även behovet av att Jämställdhetsmyndigheten ingår i uppdrag om organiserad brottslighet. Det statliga stödet till bidragsgivande myndigheter behöver samordnas bättre och uppföljningen av upphandlade leverantörer utökas.

Det är av stor vikt att arbetet med att förebygga mäns våld mot kvinnor inkluderas i det brottsförebyggande arbetet. Detta för att kommunerna ska kunna genomföra ett effektivt brottsförebyggande arbete som även träffar denna allvarliga brottslighet. I patriarkala miljöer med stort våldskapital – så som kriminella nätverk, organiserad brottslighet, våld och förtryck i en hederskontext och våldsbejakande extremism – skapas olika förutsättningar för män och pojkar respektive kvinnor och flickor. Därför behöver jämställdhetsperspektiv och ett intersektionellt perspektiv finnas med i analysen - för att på så sätt göra de brottsförebyggande insatserna mer träffsäkra.

OM UPPDRAGET

Enligt regeringens nationella strategi mot organiserad brottslighet¹ finns det behov av att se över hur de statliga myndigheternas ansvar för att förebygga brottslighet på sina respektive områden kan förtydligas. Syftet är att stärka samhällets samlade arbete mot brottslighet och otrygghet. I detta kapitel beskrivs det aktuella regeringsuppdraget om att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet. Här beskrivs även Jämställdhetsmyndighetens grunduppdrag enligt instruktion.

Om Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten är förvaltningsmyndighet för frågor som rör jämställdhetspolitiken. Myndigheten ska enligt instruktion arbeta med uppföljning, analys, samordning, kunskap och stöd i syfte att nå de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska även bidra till en strategisk, sammanhållen och hållbar styrning och ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken på alla nivåer i samhället - såväl nationellt som regionalt och lokalt. I myndighetens uppdrag ingår bland annat att följa och analysera utvecklingen mot de jämställdhetspolitiska målen och att samla och sprida kunskap baserad på forskning och beprövad erfarenhet. Jämställdhetsmyndigheten ska även främja samordningen av jämställdhetspolitiska insatser, stödja andra statliga myndigheter i deras arbete med jämställdhetsintegrering, samt fördela statsbidrag. Myndigheten har ett utpekat nationellt samordningsansvar för arbetet mot prostitution och människohandel för alla ändamål och deltar i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Myndigheten ska, enligt sin instruktion, även främja utvecklingen av förebyggande insatser mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för alla ändamål samt mot våld i samkönade relationer.² Från 1 januari 2026 övertar Jämställdhetsmyndigheten även delar av Länsstyrelsen i Östergötlands läns uppgifter gällande ett nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.³

Regeringsuppdraget

Regeringen har gett Jämställdhetsmyndigheten, tillsammans med 24 andra myndigheter, i uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet.⁴ Myndigheterna ska, utifrån sina nuvarande uppgifter och förutsättningar, analysera vilka åtgärder som myndigheten kan bidra med i det brottsförebyggande arbetet. Myndigheterna ska både beskriva pågående åtgärder och åtgärder som myndigheterna planerar att vidta inom befintliga ekonomiska ramar. Myndigheterna ska även bedöma om det finns behov av att definiera eller förtydliga myndighetens brottsförebyggande ansvar och hur det skulle kunna göras. I den utsträckning det bedöms lämpligt och ryms inom befintliga ekonomiska ramar, ska myndigheterna också påbörja genomförandet av sådana åtgärder. För

¹ [Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet](#). Regeringens skrivelse 2023/24:67.

² [Förordning \(2017:937\) med instruktion för Jämställdhetsmyndigheten](#)

³ [Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att förbereda inordnandet av vissa uppgifter enligt förordningen om nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck](#)

⁴ [Uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet \(Ju2024/02612\)](#)

de förslag som inte kan genomföras inom befintliga ekonomiska ramar ska myndigheterna redovisa kostnadsberäkningar, inklusive en analys över förslagens kostnadseffektivitet. Myndigheterna ska, var för sig, redovisa uppdraget senast den 31 augusti 2025.⁵

Genomförande och tolkning av regeringsuppdraget

Jämställdhetsmyndigheten tolkar det aktuella regeringsuppdraget i relation till myndighetens uppgifter enligt instruktion. Ansvariga för uppdraget har varit en arbetsgrupp vid avdelningen för stöd till genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Även medarbetare från avdelningen för verksamhetsstöd har ingått i arbetet. Underlag och inspel har därefter inhämtats från samtliga av myndighetens avdelningar. Av målen i den nationella strategin *Motståndskraft och handlingskraft*⁶ kan de flesta åtgärder i Jämställdhetsmyndighetens verksamhet framför allt relateras till målet om att stoppa kriminella karriärer. Det handlar om att påverka tidigt innan kriminella handlingar begås, eller att ge insatser som kan bidra till att bryta pågående brottslighet. Vilket kan kopplas till myndighetens arbete med tidiga förebyggande insatser. Detta är centralt även i arbetet mot mäns våld mot kvinnor, samt det jämställdhetspolitiska arbetet för att flickor och pojkar, kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet. I strategin *Barriärer mot brott*⁷ förtydligas att förebyggande åtgärder behövs inom alla preventionsnivåer. Det är samma kunskap som det våldsförebyggande arbetet bygger på.

Disposition av rapporten

Rapporten syftar till att skapa en förståelse för hur Jämställdhetsmyndighetens uppdrag har en nära koppling till det brottsförebyggande arbetet. I nästa kapitel beskrivs centrala utgångspunkter för hur arbetet med jämställdhetsintegrering, mäns våld mot kvinnor och människohandel för alla ändamål hänger ihop med - och får central betydelse för - det brottsförebyggande arbetet. Därefter beskrivs kortfattat pågående, eller genomförda, åtgärder på myndigheten som har särskild relevans för utvecklingen av ett brottsförebyggande arbete. Dessa åtgärdsområden hänger samman med varandra på olika sätt och tar sin utgångspunkt i de jämställdhetspolitiska målen odelbarhet och sambandet mellan olika former av våld. Det ges även exempel på vad vissa av åtgärderna har lett till, i syfte att konkretisera och underlätta en förståelse av denna koppling. I kapitlet efter det beskrivs några goda exempel på framgångsrik myndighetssamverkan för att skapa ett effektivare arbete och uppnå resultat. Myndigheten beskriver därefter de utvecklingsområden som identifierats. Rapporten avslutas med en analys och slutsatser kopplade till uppdragets syfte, med utgångspunkt i de nationella strategiernas skrivningar.

⁵⁵ Uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612)

⁶ *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*. Regeringens skrivelse 2023/24:67.

⁷ *Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet*. Regeringens skrivelse 2023/24:68.

BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKTER

Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, samt prostitution och människohandel för alla ändamål utgör allvarliga former av brottslighet. Våldet får konsekvenser för den som utsätts, såväl som för samhället i stort. Barn som upplever våld i hemmet löper ökad risk att hamna i kriminalitet senare i livet. Det våldsförebyggande och brottsförebyggande arbetet behöver därför samordnas.

Styrningen av arbetet med att förebygga våld

Jämställdhetsmyndigheten har en central roll i arbetet med att utveckla och samordna det våldsförebyggande arbetet i Sverige. En stor del av det våld som utövas är brottsliga handlingar, varvid en stor del av vårt arbete även är brottsförebyggande. Arbetet styrs av den 10-åriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.⁸ Strategin omfattar alla former av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, inklusive prostitution och människohandel, sexuellt våld utanför relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Strategin omfattar fysiskt, psykiskt och sexuellt våld och hot om våld som riktas mot flickor och kvinnor. Även hbtqi-personers utsatthet omfattas. Regeringen har även kompletterat med flera uppdrag gällande ekonomiskt våld och Jämställdhetsmyndigheten har fått en samordnande och kunskapsspridande roll. I det våldsförebyggande programmet från 2022 förstärks Jämställdhetsmyndighetens roll att samordna det våldsförebyggande arbetet ytterligare. I åtgärdsprogrammet *Fri och trygg utan våld och förtryck* beskriver regeringen att de arbetar aktivt för att myndighetens samordnande roll i arbetet ska vara tydligt för alla aktörer som bidrar i arbetet.⁹

Utgångspunkter i det våldsförebyggande arbetet

Jämställdhetsmyndigheten är ett kunskapsnav med expertkompetens inom det våldsförebyggande fältet. Vi samordnar bland annat ett myndighetsnätverk och ett strategiskt råd med myndighetschefer från elva utvalda myndigheter (läs mer på sidan 32). Det våldsförebyggande arbetet tar sin utgångspunkt i handboken *Inget att vänta*¹⁰ som ger stöd i utvecklingen av ett systematiskt och kunskapsbaserat arbete. Arbetet har många överlappningar med Brottsförebyggande rådets fem steg för att arbeta brottsförebyggande.¹¹ Det våldsförebyggande arbetet utgår från en sammanhållen våldsförståelse och en så kallad ”genusförändrande ansats”. Det innebär att förändra skadliga normer kring kön och sexualitet, med fokus på de skadliga maskulinitetsnormer som kan vara en riskfaktor för våldsutövande. Arbetet behöver även utgå från ett intersektionellt perspektiv.¹²

Mäns våld mot kvinnor är en allvarlig brottslighet

Mäns våld mot kvinnor utgör en allvarlig form av brottslighet och är ett omfattande samhälls- och jämställdhetsproblem. Våldet kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, latent,

⁸ En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (ur Skr. 2016/17:10)

⁹ *Fri och trygg utan våld och förtryck*

¹⁰ Jämställdhetsmyndigheten *Inget att vänta på*

¹¹ *Brottsförebyggande rådet (Brå) - Arbeta brottsförebyggande*

¹² Jämställdhetsmyndigheten *Inget att vänta på*

materiellt, ekonomiskt eller digitalt, samt försummelse.¹³ Våldet kan ske inom, eller utanför, en nära relation. Våldet riskerar att leda till omfattande ohälsa och enormt lidande för dem som utsätts.¹⁴ Det medför även stora ekonomiska kostnader för samhället och kan få långvariga ekonomiska konsekvenser för den utsatta kvinnan.¹⁵

Våld i vuxnas, ungas och barns nära relationer

Det är brottsligt att utöva våld i en nära relation, mot en vuxen eller ett barn. Det är också brottsligt att låta barn bevittna våld som utövas mot en närstående – så kallat barnfridsbrott. Unga personer är i större utsträckning än äldre utsatta för brott i nära relationer. Våldet i ungas nära relationer är lika mångsidigt och grovt som i vuxnas relationer. Unga hbtqi-personer och unga med funktionsnedsättningar är utsatta för våld i högre utsträckning än övrig befolkning.¹⁶ Våld i nära relationer är ofta upprepat och eskalerar över tid. Risken för våld ökar när den utsatte försöker att lämna relationen. Inte sällan förekommer även eftervåld. Eftervåld är våld som fortsätter efter att någon lämnat en nära relation där den utsatts för våld. Oftast är det en kvinna som utsatts av en man. Det kan handla om att mannen trakasserar, hotar eller stalkar kvinnan, förtalar, sprider rykten eller saboterar sociala relationer, manipulerar myndigheter och personer i omgivningen, eller utsätter barnen i maktutövandet.¹⁷ Eftervåld kan även vara ekonomiskt och utövas genom gemensamma barn, exempelvis genom upprepade vårdnads-, boende och umgängesprocesser. Våldsutövaren kan till exempel ha skuldsatt kvinnan, vägra betala underhåll för gemensamma barn eller förhålla bodelning, vilket innebär stora kostnader för kvinnan och försvårar möjligheterna att skaffa en egen bostad och komma vidare i livet. Det kan även handla om att tvingas leva med skyddade personuppgifter eller på skyddat boende.

Digitala dimensioner av våld och brottslighet i pornografiska syften

En allt större del av våld och brottslighet sker idag med hjälp av informations- och kommunikationsteknologi (IKT). Alla led i brottslighet och våldsutövande kan ske digitalt och utvecklingen går snabbt framåt. Det digitala våldet omfattar bland annat offentligt hat och hot riktat mot framför allt kvinnliga politiker, journalister och aktivister. Det påverkar möjligheten att delta i det offentliga samtalet. Det riktar sig även mot flickor och kvinnor i nära relationer, genom exempelvis digital kontroll, stalkning och övervakning. Våldet omfattar även spridning av intima bilder, filmer och ”deepfakes” utan samtycke.¹⁸ Personer, framför allt kvinnor, som medverkar eller utnyttjas i pornografi kan även utsättas för olika typer av våld och brottslighet i samband med exploateringen. De har ofta betydligt sämre hälsa än andra. De har ofta riskfaktorer i sin bakgrund, så som att ha blivit utsatta för sexuella övergrepp som barn.¹⁹

¹³ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/information-om-valdsutsatthet>

¹⁴ NCK (2014) [Våld och hälsa](#)

¹⁵ EIGE (2021) [The costs of gender-based violence in the European Union](#)

¹⁶ [Våld i ungas nära relationer | Jämställdhetsmyndigheten, Att se, agera och förändra | Jämställdhetsmyndigheten](#), Jembro, C., & Landberg, Å. (2024) [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck - Förekomst, riskfaktorer och hälsokonsekvenser](#). Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten

¹⁷ Skoog, Sara (2022) *Utan mig är du helt ensam*. Högskolan i Gävle.

¹⁸ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/digitala-dimensioner-av-vald/>

¹⁹ [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - våldutsatthet som behöver synliggöras \(SOU 2023:98\)](#)

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck bygger på starkt patriarkala, kollektiva och heteronormativa föreställningar. Våldets kollektiva uttryck är centralt. Individens rättigheter och intressen anses vara underordnade familjens. På samma sätt anses individens handlingar påverka hela släktens och kollektivets anseende. Våldet och förtrycket är kollektivt utövat eller sanktionerat. Kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet är central. Kontrollen kan sträcka sig från vardagliga former av begränsningar som berör exempelvis kläddval, socialt umgänge och rörelsefrihet - till oskudsnormer och livsval som utbildning, jobb, giftermål och skilsmässa. Våldet drabbar även pojkar och män. Många kan både tvingas utsätta andra och samtidigt vara utsatta. Personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer kan vara särskilt utsatta. I sin yttersta form kan hederstänkandet resultera i hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. Hedersrelaterat våld och förtryck är inte sällan brott, både mot de mänskliga rättigheterna och svensk lag.²⁰ Regeringen har i januari 2025 tagit beslut om att införa ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.²¹

Bortförande av barn och vuxna utomlands

En del av det hedersrelaterade våldet och förtrycket kan vara bortförandet av barn och vuxna och ofrivilliga utlandsvistelser. Det utgör förutom att vara en allvarlig brottslighet även en kränkning av mänskliga rättigheter och inskränker en individs möjligheter att leva ett fritt och självständigt liv. I många situationer det syftet bakom bortförandet som utgör den brottsliga handlingen (till exempel barnäktenskap, vilseledande till äktenskapsresa, tvångsäktenskap eller könsstympning). I vissa situationer är det våld och förtryck en person blir utsatt för i utlandet som utgör de brottsliga handlingarna (olika brott mot hälsa, frihet och frid). Även själva bortförandet kan vara brottsligt (exempelvis människorov, egenmäktighet med barn, bortförande i strid med utreseförbud). Barnäktenskap, tvångsäktenskap, månggifte och köp av sexuella handlingar är kriminaliserat. Men fenomen så som brudpris, giftomän, arrangerade äktenskap och svårigheter att få till stånd religiösa skilsmässor faller i många fall utanför den straffrättsliga lagstiftningen. Denna gräzon gör att det är särskilt viktigt att arbeta både brotts- och våldsförebyggande, eftersom vi genom att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck också kan förebygga barnäktenskap, tvångsäktenskap och övriga begränsande sedvänjor.

Arbete med jämställdhet och våld i nära relationer förebygger kriminalitet

Forskning visar på tydliga samband mellan att uppleva våld i hemmet och att senare i livet hamna i kriminalitet. Barn som upplevt våld i hemmet löper ökad risk för psykisk ohälsa och att bli involverade i antisocialt beteende, våldsbrott, substansmissbruk, upprepade brottslighet och kriminalitet som vuxna.²² Barnombudsmannen har intervjuat barn som sitter frihetsberövade i Sverige. En stor andel av dessa har levt med olika former av

²⁰ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/> <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/>

²¹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/nytt-delmal-for-att-bekampa-hedersvaldet/> ²¹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/nytt-delmal-for-att-bekampa-hedersvaldet/> <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/nytt-delmal-for-att-bekampa-hedersvaldet/>

²² Holt, S., Buckley, H.; Whelan, S. (2008) Impact of Exposure to Domestic Violence on Children and Young People: A Review of the Literature.

våld under sin uppväxt. De berättar om svåra uppväxtförhållanden och en tillvaro präglad av våldsutsatthet. Utsattheten har ofta börjat i tidig ålder och det är inte ovanligt att de både bevittnat och själva blivit direkt utsatta för olika former av våld.²³ Att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor är därför centralt - både på kort och lång sikt. Barn som utsätts för barnfridsbrott behöver få det stöd och skydd som behövs för att bearbeta våldet de upplevt. Genom att säkerställa att både män och kvinnor, flickor och pojkar får det stöd de behöver, minskar risken att problem eskalerar till destruktiva beteenden. Särskilt viktigt är detta för barn och unga som utsatts för våld i hemmet, då tidigt stöd kan bryta den våldscykel som annars riskerar att leda till fortsatt våld och kriminalitet i vuxenlivet. Det är ett gemensamt samhällsansvar att motverka alla delar av vålds- och brottskedjan - från de bakomliggande orsakerna till dess konsekvenser.

Arbete med jämställdhet kan minska riskfaktorer för brottslighet

Arbetet med jämställdhet är i sig en brottsförebyggande åtgärd som kan bidra till att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer för våld och kriminalitet, exempelvis genom arbetet för jämställd utbildning, hälsa och ekonomi. Genom att kvinnor och män, flickor och pojkar, ges samma möjligheter och förutsättningar att lyckas i skolan, må bra, hantera svårigheter i livet, få tillgång till stöd samt skapa trygga relationer och sociala sammanhang angrips flera av de bakomliggande orsakerna till brottslighet. Skolmisslyckanden, psykisk ohälsa, missbruk och obehandlade trauman är alla riskfaktorer som kan leda till kriminalitet.²⁴ Här kan tidiga insatser för att främja jämställdhet och utmana stereotypa könsnormer vara avgörande i det främjande och tidigt förebyggande arbetet.

Arbete mot människohandel och exploatering motverkar organiserad brottslighet

Myndighetens arbete mot människohandel och exploatering kan tydligt kopplas till arbetet mot organiserad brottslighet och arbetet med att slå sönder den kriminella ekonomin. Människohandel är en av de mest inkomstbringande formerna av organiserad brottslighet, tillsammans med exempelvis narkotika- och vapenhandel. Koppleri och människohandel för sexuella ändamål genererar stora summor pengar till den organiserade brottsligheten. Den sexuella exploateringen förekommer på exempelvis thaimassagesalonger, eskortsidor på nätet och genom kontakter i sociala medier.²⁵ En majoritet av de som betalar för att exploatera andra sexuellt är män.²⁶ Att motverka efterfrågan på köp av sexuella handlingar är därför både en jämställdhetsfråga – och en viktig brottsförebyggande åtgärd. Organisationen Ecpat visar även att pojkar i allt högre grad utsätts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte av organiserade brottslingar.²⁷

Människohandel för tvångsarbete utgör en central del av arbetslivskriminaliteten

Människohandel sker även för tvångsarbete. Att exploatera människor i arbete är ett av de mest lukrativa sätten för kriminella aktörer att tjäna pengar på arbetslivskriminalitet.

²³ Barnombudsmannen (2025) "[Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem](#)", Barnombudsmannen (2025) "[Ni måste hinna före](#)" Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad

²⁴ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2013) [Unga och våld](#)

²⁵ Jämställdhetsmyndigheten (2021) [Prostitution och människohandel](#) Rapport 2021:23., Polismyndigheten (2023) "[Varför tog ni just oss? Alla håller ju på med det!](#)"

²⁶ Folkhälsomyndigheten (2019) [Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter \(SRHR\) i Sverige 2017 – Resultat från befolkningsundersökningen SRHR2017](#).

²⁷ Ecpat (2023) "[Då tog hon en screen och allt började](#)"

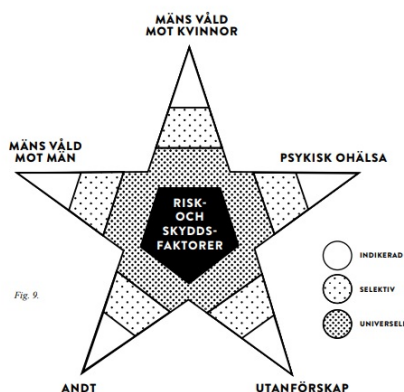
Exempelvis genom att försätta människor i skuldsaveri, undanhålla löner och övertids- och semesterersättning, samt genom obetalda sociala avgifter och arbetsgivaravgifter. Enligt strategin mot organiserad brottslighet är arbetslivskriminalitet en viktig födkrok för aktörer inom organiserad brottslighet. Där påtalas även att arbetslivskriminalitet, människohandel och människosmuggling är globalt växande problem som ”riskerar att öka ytterligare i tider av ekonomisk nedgång, krig och andra kriser”.²⁸ Brottsligheten är i många fall organiserad och gränsöverskridande och innebär ett hänsynslöst utnyttjande av människor i utsatta situationer. Exempelvis beräknas arbetslivskriminalitet omsätta uppemot 30 gånger mer pengar än narkotikahandeln.²⁹

Människohandel för kriminella ändamål - en väg in i kriminella karriärer

Barn och unga kan även utsättas för människohandel i syfte att begå brott. Att identifiera och ge stöd till barn som groomas och exploateras för kriminella ändamål kan bidra till att stoppa kriminella karriärer. Arbetet måste utgå från ett barnrätts- och brottsofferperspektiv. En forskningsstudie som analyserar domar om brotten människohandel för kriminella ändamål, respektive involverande av underårig i brottslighet visar att tillämpningen av människohandelsbrottet i Sverige idag är snävare än vad som avses i EU:s människohandelsdirektiv. I flera fall har åtal om människohandel inte lett till fällande dom, trots att det enligt EU-rätten finns grund för att betrakta barnen som offer för människohandel. Rapporten visar att i flera av fallen gällande brottet involverande av underårig i brottslighet, som infördes 2023, borde åtal ha kunnat väckas för människohandel.³⁰

Ett kunskapsbaserat arbete utgår från riskfaktorer för våld och brottslighet

Jämställdhetsmyndighetens arbete med att stödja ett kunskapsbaserat, systematiskt och långsiktigt våldsförebyggande arbete utgår från forskning sammanställd av Världshälsoorganisationen (WHO). Den visar att olika former av våld hänger samman och har gemensamma riskfaktorer. Det innebär att olika former av våld, brottslighet och sociala problem kan förebyggas samtidigt på universell nivå.³¹

²⁸ [Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet](#). Regeringens skrivelse 2023/24:67.

²⁹ Rostami, A. & Samecki, J. (2022) Det svenska tillståndet - En antologi om brottsutvecklingen i Sverige

³⁰ Johansson, Märta (2025) [Involverande och utnyttjande av unga i brottslighet. En analys av domar om brotten människohandel och involverande av en underårig i brottslighet](#). Länsstyrelsen Stockholm.

³¹ WHO (2009) [Violence prevention - the evidence](#)

Majoriteten av alla våldshandlingar och brottslighet begås av män. Samtidigt är våld komplext och uppstår i ett samspel mellan olika individuella och samhälleliga riskfaktorer i människors livsmiljö. Vi vet att de flesta män inte utövar våld och att maskulinitetsnormer ser olika ut i olika kontexter. Våld är inte nödvändigtvis en del av normerna för maskulinitet - men ofta finns ett samband. För att kunna utforma verkningsfulla förebyggande insatser behövs kunskap om kopplingarna mellan våld och skadliga maskulinitetsnormer. Stereotypa och skadliga normer kring maskulinitet länkas inte bara till olika former av mäns våld mot kvinnor, utan också till mäns våld mot barn, mot andra män – och mot dem själva i form av suicid. Det kan även kopplas till mobbning, våld i krig och konflikter, gängbrottslighet och våldsbejakande extremism. Därför lyfter WHO särskilt fram vikten av att utgå från en genusförändrande ansats i det förebyggande arbetet.^{32,33} Exempel på forskningsbelagda riskfaktorer som ökar risken för mäns våldsutövande innefattar bland annat:

- att själv bli utsatt, eller se sin mamma bli utsatt, för våld under barndomen
- att våld accepteras eller uppmuntras inom familjen, vänner eller nära omgivning
- att flickor och kvinnor hålls isär från pojkar och män
- att traditionella könsnormer betonas
- att mäns heder kopplas till kontroll av kvinnors sexualitet
- att leva i ett samhälle där kvinnor diskrimineras eller där det råder en sexistisk och objektifierande kultur där kvinnor nedvärderas.³⁴

Jämställdhetsintegrering av det brottsförebyggande arbetet ger mer träffsäkra analyser

Män är överrepresenterade inom samtliga brottsområden. Ju allvarigare brottet är desto större är skillnaderna mellan kvinnor och män i statistiken. Trots detta så bedrivs stora delar av det brottsförebyggande arbetet genusblint.³⁵ I *Tillsammans mot brott* beskrivs hur det är nödvändigt att ett jämställdhetsperspektiv integreras i allt brottsförebyggande arbete. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv finns med i planering, genomförande och uppföljning av det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Jämställdhetsperspektivet bidrar med en viktig pusselbit i arbetet eftersom det synliggör de stora könsskillnader som finns i brottslighet, utsatthet och otrygghet. Detta blir särskilt viktigt när det handlar om att förebygga de våldsbrott som i högre utsträckning drabbar kvinnor och flickor. Såväl rättsväsendet som andra samhällsaktörer behöver ha kunskap om, och kunna hantera, kvinnors respektive mäns olika villkor och förutsättningar. Ett jämställdhetsperspektiv behöver därför integreras i allt brottsförebyggande arbete. En kartläggning och analys med könsuppdelad statistik och kunskap om genus och jämställdhet är avgörande. Både för att förstå problemen - och för att utforma träffsäkra insatser och åtgärder som för utvecklingen framåt.

³² Det vill säga att ha ett fokus på att förändra skadliga normer kring kön och sexualitet, särskilt skadliga maskulinitetsnormer som kan kopplas till riskfaktorer för mäns våld.

³³ WHO (2009) [Violence prevention - the evidence](#); Jämställdhetsmyndigheten [Inget att vänta på](#)

³⁴ Jämställdhetsmyndigheten [Inget att vänta på](#)

³⁵ Pettersson, T. (2020) [Kriminalitet, maskulinitet och möjlighet till förändring](#). , Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Det våldsförebyggande och brottsförebyggande arbetet måste samordnas

Vikten av ett effektivt förebyggande arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten betonas i ett flertal nationella strategier och program.³⁶ Arbetet behöver vara kunskapsbaserat, systematiskt, långsiktigt och hållbart. Det behöver bedrivas i samverkan mellan berörda aktörer. Strategin *Barriärer mot brott*³⁷ lyfter betydelsen av socialpreventiva insatser och den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor betonar betydelsen av att gå från reaktiva till proaktiva insatser i form av tidigt förebyggande arbete.³⁸ Brottsförebyggande rådet (Brå) och Jämställdhetsmyndigheten är centrala myndigheter för att främja utvecklingen av förebyggande insatser mot våld och brottslighet. Båda myndigheterna har utarbetat nationella processtöd för ett kunskapsbaserat och systematiskt förebyggande arbete, som till stor del bygger på samma grunder för ett förändringsarbete i olika steg.^{39,40} Dessutom har ett gemensamt metodstöd för kartläggning av tre våldstyper tagits fram av myndigheterna.⁴¹

Lokal och regional samverkan mellan olika preventionsområden

I arbetet har synergieffekter av samverkan mellan olika preventionsområden blivit tydligt. I denna utvecklingsprocess deltar i ökande grad ansvariga för olika preventionsfält från länsstyrelserna, till exempel mäns våld mot kvinnor, brottsförebyggande, folkhälsa och ANDTS. De olika kompetenserna stärker det våldsförebyggande och brottsförebyggande arbetet i sin helhet. Det våldsförebyggande arbetet i Sveriges kommuner har de senare åren förstärkts och växer. Flera kommuner har nu en grundstruktur och arbetet har fått en ökad prioritet. 89 procent, av de 245 kommuner som besvarat Jämställdhetsmyndighetens och Länsstyrelsernas nationella kommunenkät, har styrdokument för arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Drygt hälften (52 procent) av dessa kommuner har genomfört en lokal kartläggning av våld, varav en tredjedel (32 procent) har gjort det inom ramen för sin brottsförebyggande lägesbild.⁴² Jämställdhetsmyndigheten ger olika stöd för att stärka denna utveckling, bland annat genom att erbjuda kunskap inom området till Länsstyrelsens alla preventionsområden. Mer om Jämställdhetsmyndighetens samverkan med Brå och processtödet till Länsstyrelser beskrivs på sida 16 och 32.

³⁶ [Skr. 2016/17:126 Tillsammans mot brott - ett nationellt brottsförebyggande program](#); [En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor \(ur Skr. 2016/17:10\)](#); [Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet \(Skr. 2023/24:68\)](#)

³⁷ [Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet \(Skr. 2023/24:68\)](#)

³⁸ [En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor \(ur Skr. 2016/17:10\)](#)

³⁹ Brottsförebyggande rådet, Brå. [Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete](#)

⁴⁰ Jämställdhetsmyndigheten [Inget att vänta på](#)

⁴¹ Brå & Jämställdhetsmyndigheten (2022) [Metodstöd för kartläggning av tre våldstyper](#). Metodstödet rör våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

⁴² Jämställdhetsmyndighetens och Länsstyrelsernas enkät för kartläggning av kommuners arbete mot mäns våld mot kvinnor 2025.

ÅTGÄRDER FÖR UTVECKLINGEN AV ETT BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE

I detta kapitel redovisas ett antal pågående, eller nyligen avslutade, åtgärder som bedöms vara särskilt relevanta för det brottsförebyggande arbetet.

Åtgärder för att främja utvecklingen av ett våldsförebyggande arbete

Myndigheten stödjer och främjar utvecklingen av ett strategiskt och sammanhållet våldsförebyggande arbete i Sverige. Arbetet utgår från en sammanhållen våldsförståelse, samtidigt som varje våldsform kräver särskild kunskap och kompetens. Myndigheten kartlägger behov, tar fram, samlar och sprider kunskap, samt bidrar till implementering.

Utveckling av kunskaps- och metodstöd för våldsförebyggande arbete

Myndigheten arbetar för att utveckla ett sammanhållet kunskap- och metodstöd för våldsförebyggande arbete på webben, samt för att främja användandet av kunskap genom målgruppsanpassningar och vägledning. Utöver handboken *Inget att vänta på* har myndigheten tagit fram webbutbildningar, metodstöd och lärande exempel för att inspirera och stödja ett vålds- och brottsförebyggande arbete. Utgångspunkten är behov som framkommer genom regeringsuppdrag, uppföljningar av jämställdhetspolitiken, dialogmöten eller kunskapsöversikter. Samverkan med olika funktioner på länsstyrelserna gör att kunskapen når ut regionalt och lokalt. Länsstyrelserna är även centrala i att lyfta identifierade utvecklingsbehov genom sina erfarenheter och kontakter med lokala aktörer.

Processtödsutbildningar i våldsförebyggande arbete till Länsstyrelser

Myndigheten utvecklar och erbjuder sedan 2022 en processtödsutbildning i kunskapsbaserat våldsförebyggande arbete riktat till regional nivå. Utbildningen erbjuds till utvecklingsledare på länsstyrelserna inom samtliga preventionsområden och sakkunniga i jämställdhet. Dessutom erbjuds utforskarträffar som fokuserar på en fördjupning av särskilda teman inom våldsområdet. Ett exempel var när myndigheten ordnade en träff med temat vålds- och brottsförebyggande arbete med medverkan från Brå och Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE).

Ökad samverkan med brottsförebyggande arbete

Myndigheten arbetar för att utveckla samordning och förståelse av hur det våldsförebyggande arbetet är en del av det brottsförebyggande arbetet. Här ingår bland annat myndighetens samverkan med Brå och CVE, som beskrivs i kapitlet Goda exempel på samverkan, och genom den processtödsutbildning som beskrivits ovan. Det finns ett behov av att utveckla kunskap och erfarenhet kring hur de vålds- och brottsförebyggande fälten kan stärka och stödja varandra - både nationellt, regionalt och lokalt.

Nationell kommunenkät för att följa upp det lokala våldsförebyggande arbetet

Myndigheten har, i samverkan med Länsstyrelserna, utvecklat en nationell kommunenkät. Enkäten initierades för att kunna följa utvecklingen av kommunernas

våldsförbyggande arbete inom områdena mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Under 2025 genomfördes enkäten för andra gången. Resultaten ger varje kommun möjlighet att följa sitt våldsförebyggande arbete över tid. Drygt två tredjedelar av kommunerna svarade år 2023 och i år svarade 248 av Sveriges 290 kommuner (86 procent).

Att främja pojkar och mäns delaktighet och ansvar

Att få män och pojkar att ta ansvar och vara aktivt delaktiga i att främja jämställdhet är en central del för att stärka arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Detta betonas särskilt i den nationella strategin på området och är enligt FN en nyckelfaktor för att uppnå ett jämställt samhälle och stoppa mäns våld mot kvinnor. Det är samtidigt ett område där det finns begränsad kunskap. År 2024 genomförde myndigheten en kunskapsinventering. Den består av två delar: en genomgång av nationell och internationell forskning, samt en intervjustudie med personer med fördjupad kunskap och erfarenhet inom detta kunskapsfält.⁴³ Kunskapsöversikten är del av ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Åtgärder för att stödja jämställdhetsintegrering av brottsförebyggande arbete

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att stödja andra statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering och arbete för att nå de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska förbättra förutsättningarna för andra myndigheter att planera arbetet, analysera verksamheten och utveckla uppföljningen av resultat och effekter ur ett jämställdhetsperspektiv. Myndigheten ska även främja samverkan kring jämställdhetsproblem som kräver samordning för att lösas. För detta erbjuds olika stödinsatser: nätverksträffar och erfarenhetsutbyten, kontaktpersoner på varje myndighet för att kunna ge ett mer verksamhetsnära stöd, webkurser i jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering samt vägledningar och lärande exempel på myndighetens web.⁴⁴

Stöd till brottsbekämpande och brottsförebyggande myndigheter

Jämställdhetsmyndigheten bidrar med stöd till 54 statliga myndigheter vars kärnverksamhet bedömts vara av särskild relevans för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Dessa ingår i Regeringens utvecklingsprogram Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM). Tolv av dessa ingår i det aktuella uppdraget om att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet. Även Brottsförebyggandet rådet (Brå), som ska ge stöd till myndigheternas genomförande av uppdraget, har jämställdhetsintegreringsuppdrag. Ytterligare fem⁴⁵ andra myndigheter under justitiedepartementet med direkta brottsförebyggande verksamheter har i uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering.

Stöd till Länsstyrelsernas brottsförebyggande arbete

Jämställdhetsmyndigheten har under 2024 även gett nära stöd till fyra länsstyrelser brottsförebyggande arbete. Stödet är utformat som ett strukturerat erfarenhetsutbyte kallat JiM+. Stödet har stärkt länsstyrelsernas förmåga att göra jämställdhetsanalyser i det brottsförebyggande arbetet. Analyser utifrån kön och andra maktordningar har gjorts inom olika brottskategorier. De har tittat på vilka som drabbas, vilka som begår brott - och i förlängningen vilka brottsförebyggande åtgärder som behövs. Detta har lett till att

⁴³ Jämställdhetsmyndigheten (2024) [Mäns delaktighet och ansvar](#). Rapport 2024:13

⁴⁴ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/jamstalldhetsintegrering/>

⁴⁵ Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten

länsstyrelserna kan ge ett bättre stöd till kommunerna, som i sin tur kan vidta mer träffsäkra åtgärder i det brottsförebyggande arbetet. Nedan följer exempel på Länsstyrelsernas uppnådda resultat och väntade effekter av utvecklingsarbetet:

- Granskningar av kommunernas lägesbilder och åtgärdsplaner. Utifrån dessa har de utvecklat stödet till kommunerna i att använda konsuppdelad statistik och synliggöra skillnader mellan kvinnor/män, flickor/pojkar i högre utsträckning. De kan göra grundligare analyser utifrån statistiken och kunskap på området samt utveckla mer träffsäkra åtgärder utifrån ett jämställdhetsperspektiv.
- Fördjupad analys av brottskategorin bedrägerier för att kunna förstå vem som drabbas, vem som utför brottet och vilka åtgärder som behövs i det brottsförebyggande arbetet.
- Tjejers roll i den organiserade brottsligheten har synliggjorts inom arbetet med barn och unga i organiserad brottslighet (BOB). Det väntas medföra att även tjejer fångas upp och arbetet bättre kan utgå från tjejer och killars olika former av utsatthet.
- Stöd till kommuner kring hur tjejer bättre kan inkluderas i SSPF-samverkan.⁴⁶
- Kunskapshöjande insatser för aktörer i länet om tjejers roll i kriminella gäng.
- Ökad medvetenhet om hur jämställdhet kan bidra inom avhopparstöd. Detta har lett till Polisens regionala avhopparsamordnare börjat se över hur man kan utveckla statistik och arbeta på sätt som tydligare inkluderar kvinnor i arbetet.

Åtgärder gällande killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer

Jämställdhetsmyndigheten arbetar aktivt med våld i ungas nära relationer. Arbetet har fokuserat på att ge stöd till förebyggande insatser, översätta evidensbaserade program, kartlägga myndigheters kunskapsproduktion och -stöd, samt att sprida information.

Kunskapsutveckling och stöd gällande våld i ungas nära relationer

Jämställdhetsmyndigheten har bidragit med ett stort antal kunskaps- och forskningsrapporter om våld i ungas nära relationer.⁴⁷ Vi arbetar även i samverkansprojektet *Svartsjuka är inte romantiskt* (läs mer på sida 34). Brå har tidigare sammanställt svensk och internationell forskning om våldets omfattning och karaktär, förklaringsmodeller och riskfaktorer bakom våld i ungas nära relationer, förebyggande och stödjande åtgärder, samt kunskapsluckor på området. De lämnar ett antal åtgärdsförslag för att stärka arbetet. Ett av förslagen är att synliggöra det våld unga i en nära relation blir utsatta för och att fylla kunskapsluckor. Här synliggörs hur tydligt sambandet är mellan tidiga våldsförebyggande och brottsförebyggande insatser.⁴⁸

⁴⁶ SSPF är ett brotts- och drogförebyggande arbete som utgår från samverkan mellan skola socialtjänst polis fritid kring grupper och individer.

⁴⁷ Jämställdhetsmyndigheten (2025) [Att se, agera och förändra – vägar framåt i arbetet mot killars våld mot tjejer i ungas relationer](#). Rapport 2025:05.; Korkmaz, S. & Andersson, P. (2024) [Kartläggning av myndigheters kunskapsstöd rörande våld i ungas nära relationer](#). Jämställdhetsmyndigheten underlagsrapport 2024:9.; Korkmaz, S. & Överlien, C. (2023) [Våld i ungas nära relationer och det ideella stödet - möjligheter och begränsningar](#). Stockholms universitet.; Jernbro, C., & Landberg, Å. (2024) [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck - Förekomst, riskfaktorer och hälsokonsekvenser](#). Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten.; Caman, S., & Skott, S. (2023) [Dödligt partnervåld mot unga](#). Karolinska Institutet, Mittuniversitetet & Jämställdhetsmyndigheten.

⁴⁸ Brottsförebyggande rådet (2021) [Våld i ungas parrelationer](#). Rapport 2021:15.

Relationskompassen (REKO) – ett evidensbaserat program för att förebygga våld

Regeringen gav 2022 Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att översätta och anpassa det våldsförebyggande programmet *Dating Matters* för vidare spridning till kommuner.⁴⁹ *Dating Matters* har i utvärderingar visat positiva effekter på både våldsutsatthet och våldsutövning i ungas nära relationer. Programmet har även minskat risken för sexuella trakasserier, delaktighet i våld och brott, samt bruk av alkohol, tobak och narkotika. Programmet anpassas nu till att bli ett universellt våldsförebyggande program med genusförändrande ansats i svensk kontext. Det har fått namnet *Relationskompassen* (REKO). Målet är att motverka våld i nära relationer genom att i tidig ålder stärka barns kunskaper om schyssta relationer. Det riktar sig till barn 10–12 år och innehåller tre delar: ett skolprogram, ett fritidsprogram samt ett föräldrastödsprogram. Genom konsekventa budskap på olika arenor förstärks motståndskraften mot våld i nära relationer. Barnen ska mötas av samma beteenden och attityder av barn och vuxna i skolan, på fritids och i hemmet.

Åtgärder för ökad upptäckt av våld

Att identifiera våldsutsatta och tillhandahålla vård och stödprogram är en av sju evidensbaserade strategier för att förebygga våld som presenteras av WHO.⁵⁰ Att öka upptäckten av våld är därför en viktig del av det förebyggande arbetet på indikerad nivå.

Samordning av arbetet med att öka upptäckt av våld

Under 2019–2024 samordnade Jämställdhetsmyndigheten regeringsuppdraget *Ökad upptäckt av våld*. I uppdraget har Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket arbetat för att öka upptäckten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer bland klienter.⁵¹ Jämställdhetsmyndigheten har stöttat myndigheterna i att utbilda medarbetare och ta fram rutiner för att upptäcka våld och hänvisa våldsutsatta och våldsutövare till rätt instans. Myndigheten har även stöttat arbetet med att lyfta våld i nära relationer som en arbetsgivarfråga. Många av klienter har barn. Forskning visar att många av de barn som befinner sig i kriminella miljöer ofta kommer från hem som är otrygga och där våld förekommer. Genom att upptäcka och agera på våld, så kan myndigheter minska utsattheten och i förlängningen minska risken för våld och brott.

Informationshöjande insatser och samverkan mot ekonomiskt våld

Under 2024 fick myndigheten i uppdrag att sammanställa och sprida information om ekonomiska aspekter av våld i nära relationer. I detta uppdrag ingår, förutom de tre ovan nämnda myndigheterna, även Konsumentverket, Pensionsmyndigheten och Statens servicecenter. Inom uppdraget ska myndigheterna uppmärksamma behov hos individer inom särskilt utsatta grupper. Målsättningen är att våldsutsatta ska få rätt information, vägledning, stöd och skydd.

⁴⁹ [Uppdrag att översätta, anpassa och utvärdera två evidensbaserade våldsförebyggande program 2022–2025](#) (A2022/00840) Programmet är framtaget och utvärderat av den amerikanska myndigheten Center for Disease Control and Prevention, CDC.

⁵⁰ WHO (2009) [Violence prevention - the evidence](#)

⁵¹ Den 28 maj 2025 kom kritik från Justitieombudsmannen (JO) mot att Försäkringskassan i ett sjukpenningärendande rutinmässig fråga ställts om våld utan att överväga vilken relevans som uppgifterna hade för ärendet. (Dnr 6732-2023). Jämställdhetsmyndighetens gör dock bedömningen att myndigheter fortsatt kan ställa frågor om våld i ärenden där det kan ha betydelse för handläggningen.

Kunskapsstöd om våld i nära relation som en arbetsgivarfråga

Jämställdhetsmyndigheten har 2022–2024 haft i uppdrag att höja kunskapen om hur våld i nära relationer påverkar arbetslivet. Myndigheten har tagit fram en forskningsöversikt⁵² och en enkätundersökning som presenteras i rapporten *Kan arbetsplatsen vara trygg när hemmet inte är det?*⁵³. Arbetsplatsen är en plats där de flesta vuxna spenderar mycket av sin tid. Erfarenheter av våld i nära relationer påverkar hälsa och arbetskapacitet. Då arbetsgivaren har ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet har de även goda möjligheter att arbeta brottsförebyggande. Genom att systematiskt fråga om våld kan arbetsplatsen, vid upptäckt, slussa personer vidare för att få det stöd och skydd de kan vara i behov av. Även våldsutövare kan få stöd för att förändra sitt våldsamma beteende.

Metodstöd för att upptäcka våld i nära relation på arbetsplatser

Myndigheten har tagit fram en webbutbildning, en arbetsbok och en informationsfolder för arbetsplatser som vill implementera frågan om våld i nära relationer i det systematiska arbetsmiljöarbetet.⁵⁴ Myndigheten har även skapat navet *Arbetsplatsens roll mot våld i nära relationer* som samlar kunskap och goda exempel på webben.⁵⁵ Arbetet med våld i nära relationer som arbetsgivarfråga fortsätter inom ordinarie verksamhet på Jämställdhetsmyndigheten efter uppdragets slut. Det bedöms vara ett viktigt verktyg i det brottsförebyggande arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Åtgärder för att säkerställa skydd för våldsutsatta och förhindra fortsatt brottsutsatthet

Förutom att stödja arbetet med att öka upptäckten av våld har Jämställdhetsmyndigheten även ett flertal uppdrag för att säkerställa att våldsutsatta får stöd och skydd.

Stöd till hantering av skyddade personuppgifter

Arbetet med att förbättra skydd och stöd för personer som lever med skyddade personuppgifter innefattar viktiga brottsförebyggande aspekter. Myndighetens rapporter visar att bristande kunskap och rutiner leder till att personuppgifter för våldsutsatta kvinnor och barn ofta röjs. Ofta röjs uppgifterna av exempelvis socialtjänst, rättsväsende och hälso- och sjukvård. Det medför risker för fortsatt våldsutsatthet, hot och förföljelse. Myndigheter och andra relevanta aktörer behöver utveckla sin interna hantering av skyddade personuppgifter. Detta kan innefatta utbildning av personal, begränsad åtkomst i system och särskilt utsedda kontaktpersoner med samordningsansvar. Det finns även behov av förbättrade rutiner i samband med kontaktförbud, domstolsärenden och hantering av barns umgänge med våldsutövande föräldrar. Jämställdhetsmyndigheten samordnar och följer upp myndigheters arbete med skyddade personuppgifter, samt verkar för ökad kunskap genom spridning av framtagna kunskapsmaterial. På webben samlas information och stödmaterial till personer som lever med skyddade personuppgifter, samt till yrkesverksamma som möter målgruppen.⁵⁶

⁵² [Underlagsrapport 2024:1 | Jämställdhetsmyndigheten](#)

⁵³ [Kan arbetsplatsen vara trygg när hemmet inte är det? \(2023\) | Jämställdhetsmyndigheten](#)

⁵⁴ [Webbkurs: Våld i nära relation - agera som chef eller kollega | Jämställdhetsmyndigheten, Gör det pratbart | Jämställdhetsmyndigheten, Arbetsplatsens betydelse vid förekomst av våld i nära relation | Jämställdhetsmyndigheten](#)

⁵⁵ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/arbetsplatsens-roll-mot-vald-i-nara-relationer/>

⁵⁶ [Jämställdhetsmyndighetens arbete och material om skyddade personuppgifter](#)

Myndigheten fick 2020 i uppdrag att kartlägga uppgifter om våld eller andra övergrepp i mål om vårdnad, boende och umgänge. Myndigheten gick igenom 814 domar och utredningsunderlag från samtliga tingsrätter. Uppdraget redovisades i januari 2022.⁵⁷ Kartläggningen synliggör att lagstiftarens intention om skydd för våldsutsatta barn och vuxna inte har fått tydligt genomslag i rättstillämpningen. Uppgifter om våld beaktas i låg utsträckning i de riskbedömningar som genomförs och vid målets avgörande. Brister i att beakta risker förknippade med våld i domstolsbeslut kan få allvarliga negativa konsekvenser och ytterst leda till dödligt våld.⁵⁸ Uppgifter om våld är vanligt förekommande i målen. Detta ställer höga krav på enskilda domaren att säkerställa barns rättigheter och skydd för våldsutsatta. Bristande kunskap om eftervåld kan göra att det bedöms som att våld mot en partner inte utgör en risk efter separation, eller när föräldrar och barn lever med skyddade personuppgifter, även i de fall där våldet är bekräftat. Detta trots att det är vanligt förekommande att barn användas som medel i till exempel vårdnadstvister, i syfte att fortsätta utöva våld och kontroll mot den andra föräldern. Det är därför avgörande att domare har kunskap om mäns våld mot kvinnor och barn. De behöver även ha kunskap om de utredningar och bedömningar som genomförs av myndigheter och som ligger till grund för att personer beviljas skyddsinsatser från samhället.

Informationsinsatser för domstolar och övriga rättsväsendet

I juni 2022 fick myndigheten i fortsatt uppdrag att sprida information till berörda aktörer om ovanstående kartläggning. Myndigheten genomförde omfattande spridning- och kunskapshöjande insatser. Kartläggningen presenterades och dialog fördes med 23 tingsrätter och samtliga sex hovrätter. Jämställdhetsmyndigheten fick 2024 i uppdrag att arbeta med ytterligare kompetenshöjande insatser på området. Myndigheten har i samarbete med Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) tagit fram ett stödmaterial för rättsväsendet med information om våldets orsaker, omfattning och konsekvenser. För att leva upp till samhällets ansvar att upptäcka våld och säkerställa skydd och stöd för våldsutsatta behöver alla aktörer, inklusive domstolar, kunskap om våld. Brist på kunskap om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, våld mot barn och dess konsekvenser för våldsutsatta, kan påverka bedömningar och göra att risken för våld underskattas. Kunskapshöjandeinsatser och samverkan för att säkerställa skydd är därmed en viktig del i det vålds- och brottsförebyggande arbetet.

⁵⁷ Jämställdhetsmyndigheten (2022) [Uppgifter om våld är inget undantag](#) Rapport 2022:1.

⁵⁸ Socialstyrelsen (2024). Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2022–2023, Stockholm: Socialstyrelsen.; Socialstyrelsen (2018). Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2016–2017. Stockholm: Socialstyrelsen.; Khaw, L., Bermea, A. M., Hardesty, J. L., Saunders, D., Whittaker, A. M., (2021). “The System Had Choked Me Too”: Abused Mothers’ Perceptions of the Custody Determination Process That Resulted in Negative Custody Outcomes, *Journal of Interpersonal Violence*; Miller, S. L., Manzer, J. L. (2021), Safeguarding Children’s Well-Being: Voices From Abused Mothers Navigating Their Relationships and the Civil Courts, *Journal of Interpersonal Violence*.; Walker, L. E. A. (2020) Nonjudicial Influence on Family Violence Court Cases, *American Behavioral Scientist*.; Franci, L.a, Millea, P. & Sharman, R. (2019). Addressing family violence post separation – mothers and fathers’ experiences from Australia, *Journal of Child Custody*; Laing, L. (2017) Secondary Victimization: Domestic Violence Survivors Navigating the Family Law System, *Violence Against Women*; Bruno, L. (2015) Contact and Evaluations of Violence: An Intersectional Analysis of Swedish Court Orders. *International Journal of Law, Policy and The Family*.; Ekbrand, H. (2006) Separationer och mäns våld mot kvinnor. Göteborg: Göteborgs universitet, doktorsavhandling.; Rosen, L. N., & O’Sullivan, C. (2005). Outcomes of Custody and Visitation Petitions When Fathers Are Restrained by Protection Orders. The Case of the New York Family Courts, *Violence Against Women*

Åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck

Myndigheten arbetar med åtgärder och kunskapsproduktion gällande hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Myndigheten arbetar både med särskilda uppdrag och att integrera frågan inom det breda arbetet mot våld.

Övertagande av nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringen gav 2024 Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att förbereda inordnandet av vissa av Länsstyrelsen i Östergötlands läns uppgifter enligt förordningen om nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.⁵⁹⁶⁰ Myndigheten ska överta uppgifterna 1 januari 2026. Utgångspunkten är att upparbetad kunskap och erfarenhet så långt som möjligt ska tas tillvara, samt att uppgifterna ska utföras med bibehållen effektivitet och kvalitet. Barns och ungas särskilda utsatthet ska ingå i genomförandet. Uppdraget medför utökad ansvar och resurser, som kommer bidra till att stärka myndighetens brottsförebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck ytterligare.

Ökad kunskap om bortförandet av barn och vuxna utomlands

Jämställdhetsmyndigheten har sedan 2021 haft i uppdrag att kartlägga och sprida kunskap om hedersförtryck, samt våld och förtryck som personer med koppling till Sverige har erfarit under utlandsvistelse. Syftet är att bidra till utvecklingen av förebyggande och behandlande insatser i Sverige. Uppdraget slutredovisas i april 2026. I uppdraget ingår att sprida kunskap, utreda och bedöma kvaliteten i de ansökningar som socialnämnder lämnar till de allmänna förvaltningsdomstolarna vid ansökan om LVU.⁶¹ Myndigheten ska även lämna förslag på utformning av ett nationellt inrapporterings- och uppföljningssystem av ärenden där ett barn eller en vuxen har blivit bortförd utomlands. Myndigheten har gjort en intervjustudie med yrkesverksamma samt en domstudie kring LVU⁶² och utreseförbud.⁶³ Resultaten visar att det främst är barn och unga vuxna som förs bort utomlands, exempelvis för barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning av flickor eller så kallade uppfostringsresor. Det finns även situationer där föräldrar skickar sina barn utomlands som ett sätt att förhindra eller bryta ett destruktivt eller kriminellt beteende.

Myndighetssamverkan kring bortförda barn och vuxna

Jämställdhetsmyndigheten har inom uppdraget nära samverkan med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Socialstyrelsen. Detta för att alla myndigheter ska förbättra sitt arbete med att förebygga och förhindra bortföranden. Även Utrikesdepartementet är en viktig aktör i arbetet i de situationer där en individ redan har blivit bortförd till utlandet. Möjligheten för socialnämnden att ansöka om utreseförbud för barn under 18 år har gett nya möjligheter att skydda barn från bortföranden, där deras hälsa eller utveckling riskerar att ta skada. För att uppnå lagstiftarens intention, att skydda barn och unga vuxna från att föras utomlands, krävs en förbättrad samverkan mellan skola, socialtjänst och polis för att förhindra hedersrelaterade bortföranden och hedersrelaterad brottslighet.

⁵⁹ [Förordning \(2022:1345\) om nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck](#)

⁶⁰ [Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att förbereda inordnandet av vissa uppgifter enligt förordningen om nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck](#)

⁶¹ Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

⁶² Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

⁶³ Jämställdhetsmyndigheten (2023) [När barn tvingas ta ansvar för sitt eget skydd](#). Rapport 2023:15.; Jämställdhetsmyndigheten (2022) [Bortförda barn och unga](#). Rapport 2022:25.

Jämställdhetsmyndigheten har 2023–2025 kartlagt och analyserat förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap och månggifte i Sverige. I uppdraget skulle Jämställdhetsmyndigheten även inkludera andra närliggande frågor.⁶⁴ Inom uppdraget har myndigheten intervjuat yrkesverksamma, inhämtat underlag från myndigheter, intervjuat ut-satta för barn- och tvångsäktenskap samt genomfört en domstudie.⁶⁵ En utmaning är att det ibland saknas kunskap och förståelse kring det hedersrelaterade våldets struktur, uttryck och konsekvenser hos polis och åklagare, vilket kan innebära att hedersrelaterade brott inte utreds som sådana. Barnäktenskap och äktenskapstvång är dessutom subsidiärt⁶⁶ till människohandelsbrottet. Trots det så utreds det sällan som människohandel. Det beror främst på att samverkan mellan människohandelsenheter och enheter som arbetar mot hedersrelaterad brottslighet behöver utvecklas. Myndigheten har fört dialog med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten, inhämtat underlag kring anmälda brott och skrivit fram en rekommendation om vikten av att tillämpa befintlig lagstiftning på området. Uppdraget slutredovisades i mars 2025.⁶⁷

Samordning av arbetet med att förebygga och bekämpa könsstympning av flickor och kvinnor

I 2024 års regleringsbrev fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att fortsatt ansvara för att samordna och stödja såväl utveckling som implementering av myndigheters arbete för att förebygga och bekämpa könsstympning av flickor och kvinnor.⁶⁸ Uppdraget ska genomföras i samverkan med ett flertal andra myndigheter.⁶⁹ Uppdraget slutredovisas i mars 2026. Inom ramen för uppdraget anordnas nationella tematiska samordningsmöten där representanter från totalt 17 myndigheter medverkar. Åtta andra relevanta aktörer finns representerade.⁷⁰ Könsstympning av flickor och kvinnor har varit kriminaliserat sedan 1982. Brottet är undantaget kravet på dubbel straffbarhet. Även försök, förberedelse, stämpling samt underlåtenhet att avslöja brott är straffbart. Trots detta finns det endast tre fällande domar, varav två för utförd könsstympning och en för stämpling till könsstympningsbrott.⁷¹ Brottet är kriminaliserat redan på förberedelsestadiet och straffvärdet är så pass högt (upp till tio års fängelse) att uppgifter kan lämnas till polis eller åklagare utan hinder av sekretess. Det finns goda förutsättningar att genom en effektiv samverkan arbeta förbyggande för att förhindra att könsstympning sker. Det finns således mycket att utveckla i den brottsförebyggande och brottsbekämpande delen av kedjan.

⁶⁴ Såsom förekomsten av arrangerade äktenskap, så kallat brudpris, så kallade giftomän, tillfälliga religiösa äktenskap för köp av sexuella handlingar, samt svårigheter att få till stånd religiösa skilsmässor.

⁶⁵ Denna har inkluderat domar i bland annat brottmål, LVU-mål (Lag 1990:52 med särskilda bestämmelser om vård av unga) och mål rörande vårdnad, boende och umgänge (VBU).

⁶⁶ Att en lagstiftning är subsidiär innebär att en annan lag går före bestämmelserna i den subsidiära lagen.

⁶⁷ Jämställdhetsmyndigheten (2025) [Ett liv präglat av våld](#). Rapport 2025:2.

⁶⁸ [Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Jämställdhetsmyndigheten](#)

⁶⁹ Länsstyrelserna, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för stöd till trossamfund, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten och andra för uppdraget relevanta myndigheter och aktörer.

⁷⁰ Till exempel riksföreningarna för skolsköterskor och skolkuratorer, ungdomsmottagningar med flera.

⁷¹ Utöver dessa domar meddelades ytterligare en fällande dom för medhjälp till könsstympningsbrott. Hovrätten ändrade dock tingsrättens beslut och friade föräldrarna (2023).

Åtgärder mot prostitution och människohandel för alla ändamål

Jämställdhetsmyndigheten har det nationella samordningsansvaret för arbetet mot prostitution och människohandel för alla ändamål (NSPM). Människohandel drivs många gånger av den organiserade brottsligheten. Det är en samhällshotande brottslighet som genererar enorma summor till kriminella aktörer. Människohandel kan bland annat ske för tvångsarbete, sexuella eller kriminella ändamål.

En utvecklad nationell samordningsstruktur mot prostitution och människohandel

Under 2024 genomfördes en intern översyn av myndighetens nationella samordningsansvar i syfte att utveckla mer effektiva samordnings- och samverkansforum. Resultatet implementeras under 2025. Den nya strukturen omfattar en utveckling av det nationella metodstödsteamet mot människohandel (NMT).⁷² Bland annat genom tydligare underlag kring delning av lägesbilder. Myndigheten organiserar nätverksträffar två gånger per år. Syftet är att främja erfarenhetsutbyten, samverkan och kompetensutveckling i arbetet mot prostitution och människohandel.

Nyinfattad strategigrupp mot människohandel

Under 2025 sker implementering av en ny strategigrupp som komplement till NMT. Det är en ny samverkansform som samlar en grupp nyckelaktörer från centrala myndigheter⁷³. Strategigruppens uppdrag är att skapa en samlad helhetsbild gällande prostitution och människohandel på nationell nivå genom gemensam analys av aktuella lägesbilder. Målet är att mer effektivt kunna analysera och följa upp trender inom brottsområdet, identifiera utvecklingsbehov samt främja samverkan och kunskapsutbyte.

Civilsamhällessamverkan och årligt rundabordssamtal

Myndigheten har utvecklat en mer systematisk samverkan med civilsamhället, i syfte att främja dialog och kunskapsutbyten mellan offentliga aktörer och civilsamhälle. Årligt återkommande möten genomförs för att dela information och lägesbilder. Under hösten arrangeras ett årligt rundabordssamtal med strategigruppen och civilsamhället, i syfte att utvärdera och analysera Sveriges arbete mot prostitution och människohandel under året som gått, samt gemensamt identifiera och analysera nationella utvecklingsområden.

Samordning av regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel

Jämställdhetsmyndigheten samordnar regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel. De är anställda inom socialtjänsten, men arbetar regionalt i landets sju polisregioner.⁷⁴ Regionkoordinatorerna erbjuder konsultativt metodstöd till yrkesverksamma, genomför utbildningsinsatser och deltar i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet på regional nivå. De kan medverka i uppsökande arbete, ge stödjande insatser till utsatta och koordinera insatser. De är även kontaktpersoner för Återvändandeprogrammet människohandel och prostitution (ÅMP).

⁷² NMT består av representanter från myndigheter och offentliga aktörer: Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, hälso- och sjukvården, Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna, Migrationsverket, Polismyndigheten, Regionkoordinatorer, Skatteverket, Socialstyrelsen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

⁷³ Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Migrationsverket, Försäkringskassan, Länsstyrelsen och två regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel

⁷⁴ De finansieras av Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna och den kommun där de är anställda.

Finansiering av stödprogram till utsatta för människohandel

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att fördela medel till två stödprogram för utsatta i människohandel. Att identifiera brottsoffer och erbjuda stöd och skydd minskar risken för återexploatering. Brottsoffrens medverkan är även centralt för att få fällande domar mot människohandel. Det nationella stödprogrammet (NSP) erbjuder stöd till individer i Sverige som varit utsatta för prostitution eller människohandel. Stödet är ett komplement till samhällets offentliga insatser. Det frivilliga återvändandeprogrammet människohandel och prostitution (ÅMP)⁷⁵ syftar till att säkerställa ett tryggt och ordnat återvändande och att bidra till hållbar återintegration. Jämställdhetsmyndigheten arbetar löpande med utvecklandet av rutiner kring de båda programmen.

Årsrapport med analyser av arbetet mot prostitution och människohandel

Under året lanserade Jämställdhetsmyndigheten en årsrapport för NSPM.⁷⁶ I rapporten presenteras analyser av utvecklingen på området gällande exploaterings uttryck och hur arbetet mot brottsligheten bedrivs. Rapporten presenteras tillsammans med ett webinarium. Genom aktuella analyser vill myndigheten stärka kapaciteten hos yrkesverksamma och driva på utvecklingen av arbetet mot prostitution och människohandel.

Publikationsserie med kunskapsöversikter om olika exploateringsformer

För att förebygga brott måste det finnas kunskap om problemet, dess omfattning och mekanismer. Ett viktigt led i arbetet med brottsförebyggande insatser är att öka kunskapen om olika former av människohandel och exploatering. Myndigheten har därför påbörjat en publikationsserie med kunskapsöversikter om olika exploateringsformer. Den första publikationen rörde sexuell exploatering av barn och unga, följt av en publikation om arbetskraftsexploatering.⁷⁷ Myndigheten har även tagit fram en litteraturoversikt om utvärderade metoder och arbetssätt för att förebygga sexuell exploatering.⁷⁸

Utbildningsinsatser för att förebygga människohandel och exploatering

Myndigheten erbjuder utbildningar och kunskaps- och metodstöd till yrkesverksamma om människohandel och exploatering. Bland annat en webbutbildning⁷⁹ och en tvärsektorieell, fallbaserad utbildning i *Manual vid misstanke om människohandel*. Myndigheten medverkar även vid utbildningsinsatser hos andra myndigheter, exempelvis Polismyndigheten och Länsstyrelser. Under 2025 kommer myndigheten även utbilda de regionala styrgrupperna på centren mot arbetslivskriminalitet. Detta i syfte att öka deras förmåga att identifiera och bekämpa människohandel för tvångsarbete och människoexploatering. Myndigheten arrangerar även en årlig, nationell konferens mot människohandel. Konferensen genomförs i samverkan med den nationella rapportören i frågor som rör människohandel på Polismyndigheten. Årets fokus är 'digitala dimensioner'. Myndigheten har även, i samverkan med svenska flygplatser och två Länsstyrelser, lett arbetet med en utbildningsfilm för flygplatspersonal. Filmen sprids nu till alla svenska flygplatser, såväl

⁷⁵ Programmet drivs av International Organization for Migration (IOM)

⁷⁶ Jämställdhetsmyndigheten (2025) [Arbetet mot prostitution och människohandel i Sverige 2024](#)

⁷⁷ <https://nspm.jamstallldhetsmyndigheten.se/stod-i-ditt-arbete/forebygga-sexuell-exploatering-av-barn/>

⁷⁸ <https://jamstallldhetsmyndigheten.se/aktuellt/publikationer/att-forebygga-sexuell-exploatering/>

⁷⁹ <https://jamstallldhetsmyndigheten.se/vara-utbildningar/webbutbildning-om-sexuell-exploatering-av-barn-prostitution-och-manniskohandel/>

som Tullverket. Samtidigt utvecklas rutiner genom checklistor och riktlinjer för att flygplatspersonal ska kunna agera vid misstanke om människohandel.

Kapacitetsstärkning gällande människohandel för tvångsarbete

Jämställdhetsmyndigheten har 2019–2025 samarbetat med Östersjöstaternas råd (CBSS) i syfte att stärka arbetet mot människohandel för tvångsarbete i Sverige och Östersjöregionen. Projektet byggde på erfarenhetsutbyten med länder som arbetat aktivt mot arbetskraftsexploatering. Projektet har bidragit till ökad medvetenhet och stärkt kapacitet och kunskap hos de aktörer som deltog. Projektet syftade även till att identifiera institutionella hinder för verksamma åtgärder på området. Våren 2025 presenterades en ”roadmap” med slutsatser och rekommendationer till Sveriges arbete mot arbetskraftsexploatering framåt.⁸⁰ Denna har spelats in till Arbetsmarknadsdepartementet inför utvecklingen av en ny nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel för alla ändamål.

Satsning för att förebygga efterfrågan på köp av sexuella handlingar

För att förebygga människohandel måste insatser riktas mot den efterfrågan som driver brottsligheten. Satsningen *Låt inte tystnaden tala* syftar till att förebygga sexuell exploatering av barn och motverka efterfrågan på köp av sexuella handlingar. Satsningen omfattar en kampanj med filmer och två kampanjwebbplatser riktade till barn och unga⁸¹ respektive vuxna⁸². Den utgår från ett åskådarperspektiv och sprids genom biografreklam, sociala medier och YouTube. Satsningen omfattar även kunskaps- och metodstöd för yrkesverksamma som möter barn och unga. Materialet har skickats ut till landets alla skolor och sprids kostnadsfritt via Utbudet.se.

Ett återfallsförebyggande arbete med köpare av sexuella tjänster

Jämställdhetsmyndigheten, tillsammans med fyra Länsstyrelser, bidrar även till att främja kunskaps- och metodutveckling gällande återfallsförebyggande insatser med ”köpare av sexuella tjänster” (KAST). År 2021–2027 finansierar myndigheterna en nationell utvärderingsstudie av de kommunala KAST-verksamheterna. Studien dokumenterar behandlingsmetoder och utvärderar självupplevda effekter hos klienter. Myndigheten främjar erfarenhetsutbyten och kunskapsspridning på området. Genom statsbidrag för våldsförebyggande arbete har även nya kommuner startat verksamhet för målgrupperna.

Åtgärder inom myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet

Jämställdhetsmyndigheten deltar i myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet.⁸³ Myndigheten bidrar med expertkunskap om människohandel och människoexploatering inom flera strukturer: nationell styrgrupp och arbetsgrupper kring metodstöd, analys, utstationering och kommunikation. Myndigheten bidrar även inom chefsnätverk och GD-råd. Myndigheten ser även över sin medverkan i samrådet med arbetsmarknadens parter.

⁸⁰ Östersjöstaternas råd (2025) [A roadmap for Sweden - effectively identifying, disrupting and countering trafficking in human beings for labour exploitation](#)

⁸¹ <https://nspm.jamstalldhetsmyndigheten.se/kampanjer/lat-inte-tystnaden-tala-till-dig-som-ar-ung/>

⁸² <https://nspm.jamstalldhetsmyndigheten.se/kampanjer/lat-inte-tystnaden-tala-till-dig-som-ar-vuxen/>

⁸³ [Ändring av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan](#) (A2024/01109)

Utbildning om människohandel för regionala styrgrupper

Myndigheten kommer under hösten erbjuda utbildning om människohandel och annan arbetskraftsexploatering för de regionala styrgrupperna (RSA). Styrgrupperna för centren mot arbetslivskriminalitet (AKC) består av chefer från de samverkande myndigheterna. Då dessa ansvarar för att styra och sätta inriktning och prioriteringar för det regionala arbetet är det centralt att dessa har tillräcklig kompetens om människohandel. Detta för att uppdraget att särskilt motverka komplex och systematisk arbetslivskriminalitet, så som människohandel och människoexploatering, ska kunna uppfyllas.

Analys av arbetssätt vid arbetsplatsinspektioner (API)

Myndigheten har initierat en analys av arbetssätten vid de myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner (API) som genomförs inom ramen för AKC. Syftet är att analysera hur myndigheterna arbetar med människohandel och människoexploatering, samt att identifiera effektiva arbetssätt för att bekämpa människohandel och identifiera brottsoffer. Intervjuer kommer genomföras med representanter från medverkande myndigheter. Analysen kan bidra till spridning av lovande arbetssätt och utgöra underlag för fortsatt metodutveckling och utbildningsinsatser. Analysen förväntas bli klar i slutet på 2025.

Pilotprojekt med information till utsatta arbetstagare

I höst genomförs ett pilotprojekt vid AKC i Göteborg med lokalt och regionalt anpassad information till utsatta arbetstagare. Jämställdhetsmyndigheten kommer, inom ramen för myndighetssamverkan, driva arbetet med att ta fram informationsflyers som kan delas ut av exempelvis Polisen i samband med API:er. Tillgång till information för utsatta arbetstagare om rättigheter på svensk arbetsmarknad och var de kan söka stöd eller anmäla brott är en central åtgärd för att minska exploatering och arbetslivskriminalitet.

Stöd till regionkoordinatorernas medverkan i det regionala arbetet mot arbetslivskriminalitet

Regionkoordinatorerna medverkar i det regionala arbetet på AKC. I dagsläget är regionkoordinatorerna centrala för att säkerställa att brottsoffer identifieras och får sina rättigheter tillgodosedda i samband med API:er. Upptäckten av brottsoffer utsatta för arbetskraftsexploatering ökar. Detta har varit den vanligaste exploateringsformen som identifierats av regionkoordinatorerna de senaste två åren.⁸⁴ Myndighetens analyser visar dock att det ofta saknas en samsyn kring individers utsatthet vid API:er, såväl som brist på strukturerat arbete kring indikationer på exploatering.⁸⁵ Regionkoordinatorerna omfattas inte av den nya sekretessbrytande lagstiftningen som infördes i juli 2024⁸⁶. Myndigheten arbetar därför med att se över på vilka sätt deras medverkan i arbetet på AKC behöver förändras, till exempel genom att bli mer kapacitetsstärkande och konsultativ. Detta motiverar att övriga medverkande myndigheter stärker sin kapacitet att driva arbetet mot människohandel, samt att bidra till identifieringen av utsatta brottsoffer.

⁸⁴ [Regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering 2024; Regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering 2023](#)

⁸⁵ Jämställdhetsmyndigheten (2025) [Arbetet mot prostitution och människohandel i Sverige 2024](#)

⁸⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2024307-om-uppgiftsskyldighet-for-att_sfs-2024-307/

Åtgärder mot digitala och teknikbaserade dimensioner av våld

I takt med att den digitala utvecklingen går framåt sker en allt större del av mäns våld mot kvinnor och sexuell exploatering digitalt eller genom tekniska hjälpmedel. Att öka kunskapen och genomföra åtgärder riktade mot digitala dimensioner av vålds- och brottsutövande är centralt.

Ökad kunskap om de digitala och teknikbaserade dimensionerna av våld

Myndigheten har ett regeringsuppdrag om att kartlägga kunskapsläget om de digitala och teknikbaserade dimensionerna av mäns våld mot kvinnor.⁸⁷ Myndigheten har inom uppdraget initierat två forskningsöversikter för att bidra till ökad kunskap. Myndigheten har även genomfört samrådsmöten och enkäter för att följa upp åtgärder på kommunal och regional nivå. Preliminära resultat visar att det framför allt tycks finnas kunskapsluckor gällande vuxnas utsatthet samt teknikens roll och tekniska funktioner i relation till våldsutövande, skydd och förebyggande arbete.

Internetskrapning av webbsidor som marknadsför sexuell exploatering

En stor del av den sexuella exploateringen och människohandeln har idag digitala dimensioner. Allt ifrån rekrytering, kontroll och exploateringen i sig. Jämställdhetsmyndigheten har initierat en så kallad "internetskrapning" av webbsidor som marknadsför sexuella handlingar (så kallade eskortsidor). Studien kommer göra en analys av sidornas innehåll samt sammanställa kvantitativa data gällande annonser och profiler. Studien möjliggör jämförelse av utvecklingen över tid på nationell, regional och lokal nivå.⁸⁸ Detta kan vara ett stöd till kommuners brottsförebyggande lägesbilder och åtgärdsplaner.

Åtgärder kopplat till fördelning av statsbidrag

Jämställdhetsmyndigheten prövar frågor om statsbidrag utifrån gällande författningar där myndigheten har ett sådant uppdrag.

Projektbidrag och verksamhetsbidrag för visst våldsförebyggande arbete

Myndigheten fördelar projekt- och verksamhetsbidrag för visst våldsförebyggande arbete.⁸⁹ Bidraget ska stärka det våldsförebyggande arbetet och främja utvecklingen av evidensbaserade insatser. Projektbidraget riktar sig till ideella organisationer, stiftelser, kommuner och regioner som har ett pågående våldsförebyggande arbete och där bidraget kan förstärka, utveckla eller utvärdera dessa insatser. Verksamhetsbidraget riktar sig till ideella organisationer och stiftelser som bedriver våldsförebyggande verksamhet. Myndigheten prioriterar särskilt projekt som genomför utvärdering i samverkan med ett lärosäte, har förutsättningar för god spridning av resultaten eller som samverkar med andra aktörer. Bidragen ges för två år och utlyses vartannat år. Hittills har 51 projekt och

⁸⁷ I uppdraget ingår även att kartlägga pågående, eller nyligen avslutade, åtgärder inom civilsamhälle, offentlig sektor och näringsliv. Myndigheten kommer även lägga förslag på åtgärder framåt. Uppdraget slutredovisas februari 2026. Läs mer: <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2024/06/uppdrag-om-de-digitala-dimensionerna-av-mans-vald-mot-kvinnor-vald-i-nara-relationer-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-samt-prostitution-och-manniskohandel/>

⁸⁸ Den senaste internetskrapningen av eskortsidor online genomfördes inom ramen för Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel i Sverige 2020. Se rapport: [Prostitution och människohandel \(2021:23\)](#)

⁸⁹ Alla projekt ska syfta till att förebygga mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck, eller prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

verksamheter tagit del av bidraget.⁹⁰ Många av projekten som får bidrag kommer direkt, eller indirekt, påverka det lokala brottsförebyggande arbetet i området där de verkar.

Att säkerställa en rättssäker fördelning av statsbidrag

Myndigheten utvecklar och stärker även kontrollen av statsbidrag. Myndigheten har bland annat upphandlat och implementerat ett nytt ansökningssystem. Systemet förenklar och effektiviserar myndighetens handläggning och bidrar till att stärka bevakning genom automatiska kontroller och synkronisering med myndighetens övriga system. Det görs således effektiva kontroller av statsbidragens användning, i syfte att motverka felaktiga utbetalningar och förhindra utnyttjande av offentliga medel. För att minska risken för felaktiga utbetalningar tillämpar myndigheten från och med 2024 Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd om anslag och inkomstitlar.⁹¹ Beslutet att genomföra tätare uppföljningar och kontroller av de beviljade bidragen har även medfört att myndigheten nu har bättre kunskap om och insyn i de beviljade aktörernas verksamhet.⁹²

Åtgärder för att förebygga brott inom myndighetens interna verksamhet

Jämställdhetsmyndigheten har även sett över vilka brottsförebyggande åtgärder som pågår, eller som kan utvecklas, inom myndighetens interna arbete och verksamhetsstöd.

Rutiner gällande upphandling

Vid större upphandlingar, då myndigheten inte använder statliga ramavtal, finns det i upphandlingsunderlaget med information om att myndigheten kan komma att begära att leverantör och/eller underleverantör lämnar in ett utdrag ur brottsregister eller likvärdig handling.⁹³ Exempel på skäl för att utesluta en anbudsgivare ur upphandling kan vara om leverantören, eller underleverantörer, har dömts för organiserad brottslighet, bedrägeri eller korruption. Det ställs även tydliga krav på betalning av skatter och att leverantören ska ha en god ekonomi. I förekommande fall ställs även krav på att leverantören måste ha nödvändiga tillstånd för att få utföra det uppdrag som upphandlingen syftar till. Myndigheten har också regelbundna uppföljningsmöten med leverantörer.

Utvecklat arbete med IT-säkerhet

Myndigheten bedriver ett systematiskt informationssäkerhetsarbete baserat på metodstöd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).⁹⁴ Syftet är att säkerställa riktighet, tillgänglighet och konfidentialitet för att kunna bedriva verksamhet och leverera verksamhetsnytta. MSB:s webbaserade informationssäkerhetsutbildning⁹⁵ är del av det obligatoriska introduktionspaketet för myndighetens medarbetare. Utöver det så sker dialog med myndighetens IT-driftsleverantör kopplat till säkerhetsfrågor. Myndigheten har genomfört en intern utbildning om exempelvis så kallat nätfiske. Resultatet av alla säkerhetsåtgärder bidrar till att förhindra brott riktade mot myndigheten.

⁹⁰ <https://jamstallldhetsmyndigheten.se/sok-statsbidrag/organisationer-som-har-fatt-statsbidrag>

⁹¹ [Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd om anslag och inkomstitlar \(ESVFA 2022:3\)](#)

⁹² Jämställdhetsmyndigheten (2025) [Utvecklad och stärkt statsbidragshantering](#) (Rapport 2025:7)

⁹³ Det rör handlingar som har utfärdats av behörig myndighet i det land där leverantören är etablerad och som visar att det inte finns omständigheter som, enligt 13 kap. 1 § lag om offentlig upphandling, som utgör skäl för att utesluta anbudsgivaren ur upphandlingen.

⁹⁴ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) [Metodstöd för informationssäkerhetsarbete](#)

⁹⁵ [Disa - Digital informationssäkerhetsutbildning för alla](#)

Internutbildningar för att förebygga brottslighet

Utöver den digitala utbildningen om informationssäkerhet genomför myndigheten även andra internutbildningar för sina medarbetare med fokus på att förebygga och motverka brott. Under hösten genomförs till exempel en obligatorisk utbildningsdag om arbetet mot korruption och oegentligheter.

Arbete med skyddade personuppgifter

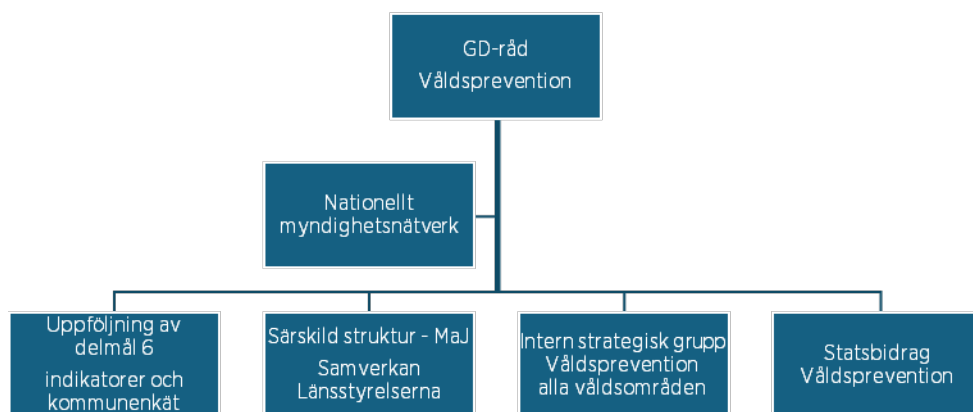
Jämställdhetsmyndigheten har bedrivit ett internt utvecklingsarbete med syfte att stärka skyddet för personer med skyddade personuppgifter. Det handlar om att säkerställa korrekt informations- och personuppgiftshantering och ett tryggt bemötande som minimerar risken för röjning av personuppgifter och fortsatt brottsutsatthet. En myndighetsövergripande arbetsgrupp har lett arbetet med att uppdatera rutiner, förtydliga ansvar och utse särskilda kontaktpersoner. Syftet har varit att säkerställa trygg hantering i allt från statsbidragsansökningar till deltagande i arrangemang och för egna medarbetare. Regelbunden information och utbildning har getts till medarbetare för att upprätthålla hög säkerhetsmedvetenhet i hela organisationen.

GODA EXEMPEL PÅ SAMVERKAN

Komplexa problem som våld och brott kräver att samhället samlar sin förmåga att bekämpa och förebygga detsamma. I föregående kapitel lyfts flera exempel på samverkan mellan myndigheter som har gett - och ger - goda resultat. I detta kapitel har myndigheten valt ut några särskilt goda exempel på myndighetssamverkan som ytterligare kan inspirera och förtydliga vikten av samverkan för att utveckla kunskap och praktik.

Samordning av det våldsförebyggande arbetet i Sverige

Jämställdhetsmyndigheten har en samordnande roll för det våldsförebyggande arbetet i Sverige. Nedan visas vår organisation för arbetet.⁹⁶

Myndigheten har bland annat tagit initiativ till ett strategiskt råd med myndighetschefer från elva utvalda myndigheter med fokus på våldsförebyggande arbete och brottsbekämpning.⁹⁷ Syftet med GD-rådet är att stärka samordningen mellan myndigheterna, få en gemensam lägesbild och dra nytta av de olika roller och kompetenser som finns. Rådet ska bidra till att arbetet inom den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor blir samordnat, systematiskt, kvalitativt och effektivt. Rådets ambition är att stärka och inspirera till arbete *inom* de olika myndigheterna, såväl som att skapa en plattform för samverkan *mellan* myndigheter. En del i myndighetens samordnande roll är även det myndighetsnätverk som finns kopplat till genomförandet av den nationella strategin.⁹⁸ Ambitionen är att nätverket ska ha problemlösningsfokus och fungera som en grund för att utveckla synergieffekter mellan olika myndighetsuppdrag.

⁹⁶ MAJ är en förkortning av "Myndighetsgemensam arbetsgrupp jämställdhet - Jämställdhetsmyndigheten och Länsstyrelserna i samverkan"

⁹⁷ GD-rådet består av Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Kriminalvården, Länsstyrelserna, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF), Polismyndigheten, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse och Åklagarmyndigheten.

⁹⁸ Myndighetsnätverket består av: Arbetsförmedlingen, Barnafrid, Barnombudsmannen (BO), Brottsoffermyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen (DO), Domstolsverket, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Länsstyrelserna, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF), Nationellt centrum för

Myndighetssamverkan kring brottsförebyggande och våldsförebyggande arbete

Jämställdhetsmyndigheten har även utvecklat samverkan med Brottsförebyggande rådet (Brå) och Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE).

Metodstöd för kartläggning av tre våldstyper

Ett metodstöd har tagits fram av Brå i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten och i samråd med Socialstyrelsen. Bakgrunden var att underlag med koppling till våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål sällan inkluderades i den lokala brottsförebyggande lägesbilden. Dessa brottskategorier riskerade att missas i behovsanalysen, vilket i sin tur påverkar inriktning och prioritering av insatser i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Kunskapsöversikt om våldsbejakande extremism, män och maskulinitet

Samverkan mellan Jämställdhetsmyndigheten och Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE) inleddes 2022 med en gemensam kunskapsöversikt om kopplingen mellan våldsbejakande extremism, män och maskulinitet.⁹⁹ Myndigheterna såg ett värde i att sammanföra myndigheternas kunskapsområden i syfte att lära av varandra. Lanseringen väckte stort intresse och efterfrågan nationellt om att sprida kunskapen ytterligare.¹⁰⁰ Översikten visade att kunskap om maskulinitetsnormer kan bidra till att fördjupa förståelsen av radikaliserings. Olika våldsbejakande grupper har ofta liknande konservativa föreställningar om män och deras plats i samhället, antifeminism och misogyni. Myndighetens arbete med att stödja utvecklingen av ett kunskapsbaserat och genusförändrande våldsförebyggande arbete kunde därigenom bidra till Brottsförebyggande rådets arbete mot våldsbejakande extremism.

Praktikerdialoger med yrkesverksamma från olika preventionsområden

Samarbetet med CVE har fortsatt genom att myndigheterna tillsammans bjudit in representanter från kommuner till så kallad praktikerdialog. De som arbetar förebyggande mot våldsbejakande extremism, respektive mäns våld mot kvinnor, fick en plattform att mötas för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Syftet var att identifiera framgångsfaktorer och utmaningar kring samverkan mellan de båda områdena, samt att identifiera utmaningar, möjligheter och idéer om vad som behövs framåt. Praktikerdialogen har följts av en webbartikel¹⁰¹ och en uppföljningsträff. Myndigheterna har gjort utvärderingsintervjuer med deltagare samt arrangerat ett gemensamt webinarie. Fortsatt samverkan planeras 2025–2026. Det innefattar bland annat att, i samverkan med länsstyrelser, utveckla ett enklare stödmaterial riktat till kommuner, bjuda in till ytterligare en praktikerdialog samt att undersöka möjligheten för en myndighetsgemensam nationell konferens.

kvinnofrid (NCK), Nationellt centrum mot hedersvåld och förtryck, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse (SiS) och Åklagarmyndigheten.

⁹⁹ Brottsförebyggande rådet, Brå (2022) [Män, maskulinitet och våldsbejakande extremism](#)

¹⁰⁰ [Kunskapspaket: Män, maskulinitet och våldsbejakande extremism | CVE](#)

¹⁰¹ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/nyheter/larorikt-nar-praktiker-inom-valdsforebyggande-arbete-mottes/>

Samverkan med Skolverket om vålds- och brottsförebyggande arbete

Det våldsförebyggande arbetet som bedrivs på lokal nivå sker i stor utsträckning i skolmiljö. Därför har Jämställdhetsmyndigheten många kontakter med Skolverket i syfte att stärka det arbetet. Under året arrangerade Brå, tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten, en gemensam dragning vålds- och brottsförebyggande arbetet för Skolverkets arbetsgrupp för brottsförebyggande arbete. En fortsatt samverkan planeras på området.

Nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM)

Myndigheten har ett nationellt samordningsansvar för arbetet mot prostitution och människohandel för alla ändamål (se Åtgärder mot prostitution och människohandel för alla ändamål på sidan 24). Några exempel på samverkan:

Internationell samverkan för att förebygga och bekämpa människohandel

Människohandel är ett globalt problem där brottsoffer förflyttas över hela världen. Den organiserade brottsligheten är många gånger internationell och människohandlare brottsoffer kan exploateras i flera olika länder. En viktig del i myndighetens brottsförebyggande arbete mot människohandel är därmed internationell samverkan. Myndigheten ingår bland annat i samverkansforum och nätverk inom ramen för EU-kommissionens samordning, Europarådet, Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE), Östersjöstaternas råd och Nordiska Ministerrådet. Den internationella samverkan syftar till att hämta hem forskning, lärande exempel, aktuella lägesanalyser och information som stödjer svenska yrkesverksamma i sitt brottsförebyggande arbete. Myndigheten bidrar även med svenska erfarenheter och expertis till internationella samverkansparter i syfte att stärka kapaciteten globalt och stödja myndigheter i andra länder i sina uppdrag. Under CSW69¹⁰² bjöd Sveriges generalkonsul i New York, tillsammans med Coalition Against Trafficking in Women (CATW) samt Wake Up Brother, in till ett välbesökt event om den svenska sexköpslagen. Jämställdhetsmyndighetens generaldirektör berättade om tillkomsten av lagen och dess betydelse för att förebygga och bekämpa människohandel. I panelen deltog även dåvarande jämställdhetsminister samt representanter för polis och rättsväsende i USA.

Task force människohandel – samverkan vid komplex brottsproblematik

Myndigheten har pilottestat ett koncept för tillfällig samverkan vid särskilt komplex problematik. Konceptet erbjuder ett forum för att mer samordnat och strategiskt fokusera på ett avgränsat brottsfenomen. Målet är att tillsammans med nyckelaktörer ta fram en lägesbild över den aktuella frågan, samt att identifiera behov av åtgärder för att mer effektivt angripa problematiken. Det kan omfatta myndighetsgemensamma åtgärder, men även åtgärder respektive myndighet kan genomföra. Under 2024 var fokuset exploatering inom bärindustrin. Samverkansformatet föll väl ut och har nu etablerats. Under detta år är fokus människohandel och exploatering inom thaimassagebranschen.

Samverkan gällande människohandel av barn i kriminella nätverk

NSPM har även arbetet med fokus på att öka kompetensen om människohandel av barn i kriminella nätverksmiljöer. Under föregående år genomfördes samverkansmöten med

¹⁰² [FN:s kvinnokommission – Commission on the Status of Women \(CSW\)](#).

relevanta aktörer. Temat lyftes på den nationella människohandelskonferensen och myndigheten sammankallade till ett rundabordssamtal.¹⁰³ Två europeiska organisationer som arbetat med människohandel av barn för kriminella ändamål bjöds in för erfarenhetsutbyten. Myndigheten var även referenspersoner för forskningsstudien *Involverande och utnyttjande av unga i brottslighet*.¹⁰⁴ Det samlade arbetet visar att människohandelsbrottet sällan beaktas eller utreds i samband med att unga exploateras i kriminella nätverk. Myndigheten avser fortsätta sitt arbete med att öka och sprida kompetensen gällande människohandel av barn för kriminella ändamål.

Samverkan inom våld i ungas nära relationer

Svartsjuka är inte romantiskt är en kampanj riktad till unga, som Jämställdhetsmyndigheten driver i samverkan med länsstyrelserna, Polismyndigheten och stiftelsen 1000 Möjligheter.¹⁰⁵ Kampanjen har genomförts i nio år. På webbplatsen svartsjukaarinteromantiskt.se finns information om vart unga kan vända sig för stöd och hjälp. Där finns även material och filmer. Webbplatsen riktar sig till unga såväl som till föräldrar, vårdnadshavare och yrkesverksamma. Ett initiativ som i grunden är både vålds- och brottsförebyggande. Jämställdhetsmyndigheten har nu, i dialog med samverkansparterna, slutfört en omfattande revidering av stödmaterialet *Svartsjuka är inte romantiskt*. Det riktar sig till yrkesverksamma inom skola och öppen fritidsverksamhet. Materialet ger kunskap och tematiska upplägg för att kunna leda samtal med unga om schyssta nära relationer, killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer.¹⁰⁶

Samverkan inom könsstämpning av flickor och kvinnor

Jämställdhetsmyndigheten har initierat insatser med enskilda myndigheter för att stärka arbetet mot könsstämpning av flickor och kvinnor. Bland annat sker en utvärdering av användningen av Åklagarmyndighetens metodstöd vid hedersrelaterad brottslighet. Det genomförs även en för- och eftermätning vid en kunskapshöjande insats om hedersrelaterad brottslighet som anordnas av Polismyndigheten. Jämställdhetsmyndigheten har även erbjudit sig att stödja genomförandet av en utvärdering av Rättsmedicinalverkets nya arbetssätt vid misstänkt könsstämpning, samt att genomföra ett kunskapshöjande webinarie om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive könsstämpning, för Nämnemännens riksförbund.

¹⁰³ <https://nspm.jamstalldhetsmyndigheten.se/nyheter/rekrytering-av-unga-till-kriminella-natverk-kan-vara-manniskohandel/>; <https://nspm.jamstalldhetsmyndigheten.se/nyheter/rattsskyddet-brister-for-barn-som-utnyttjas-i-brott/>; <https://nspm.jamstalldhetsmyndigheten.se/nyheter/barn-och-unga-riskerar-att-utsattas-for-manniskohandel-i-kriminella-miljoer/>

¹⁰⁴ Johansson, M. (2025) *Involverande och utnyttjande av unga i brottslighet – en analys av domar om brotten människohandel och involverande av en underårig i brottslighet*. Länsstyrelsen Stockholm.

¹⁰⁵ <https://www.svartsjukaarinteromantiskt.se/sv/>

¹⁰⁶ *Svartsjuka är inte romantiskt. Samtal med unga om schyssta relationer, killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer*.

UTVECKLINGSSOMRÅDEN

I uppdraget betonas att det brottsförebyggande arbetet behöver utvecklas ytterligare på kommunal, regional och nationell nivå. I detta kapitel presenteras några av de utvecklingsområden som identifierats som särskilt viktiga inom ramen för Jämställdhetsmyndighetens arbete.

I uppdraget ingår att bedöma om det finns behov av att definiera eller förtydliga myndighetens brottsförebyggande ansvar och hur det skulle kunna göras. Myndigheten ska även redovisa eventuella hinder i författningar. Vi bedömer att en stor del av Jämställdhetsmyndighetens arbete, i enlighet med instruktion och särskilda regeringsuppdrag, redan idag är brottsförebyggande. Vi bedömer inte att ett förtydligat ansvar eller författningsändringar krävs. Däremot bedömer vi att förutsättningarna för ett sammanhållet brotts- och våldsförebyggande arbete i samverkan med andra skulle kunna underlättas genom tydligare uppdrag kring samverkan och samordning. Se nedan:

Utvecklingsmöjligheter gällande samverkan och samordning

Inrättandet av ett nationellt samordningscentrum mot våld

Utredningen om en starkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat och hedersrelaterat våld och förtryck föreslår inrättandet av ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten.¹⁰⁷ Ett förtydligat och förstärkt ansvar för samordning av arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel föreslås. I förslaget till ny nationell strategi på området är brottsbekämpning ett eget strategiskt område. Flera av förslagen förväntas stärka det brottsförebyggande arbetet om de genomförs. Förslagen förväntas även kunna ge bättre förutsättningar för att stärka samordning och samverkan, både i det strategiska och operativa arbetet.

Utökade uppdrag om samverkan mellan vålds- och brottsförebyggande arbete

Det finns behov av att ytterligare utveckla samverkan mellan våldsförebyggande arbetet och det bredare brottsförebyggande arbetet. Inom jämställdhets- och kriminalpolitiken finns idag en uppdelning mellan de båda preventionsområdena. Denna uppdelning på nationell nivå påverkar i sin tur den regionala och lokala nivån. Det bredare brottsförebyggande arbetet och det våldsförebyggande arbetet sker ofta i stuprör.¹⁰⁸ Arbetet skulle kunna stärkas genom tydligare samverkansuppdrag till Brottsförebyggande rådet (Brå) och Jämställdhetsmyndigheten, i syfte att skapa goda förutsättningar för ett samordnat våldsförebyggande respektive brottsförebyggande arbete.

¹⁰⁷ [Frihet från våld, förtryck och utnyttjande - En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en starkt styrning av centrala myndigheter \(SOU:2025:28\)](#)

¹⁰⁸ Statskontoret (2021). [Mäns våld mot kvinnor – en analys av myndigheternas arbete inom den nationella strategin](#). Rapport 2021:3

Synliggör människohandel i uppdrag rörande organiserad brottslighet

Vi har tidigare rekommenderat att frågan om människohandel för alla ändamål tydligare uppmärksammas i uppdrag och satsningar kring organiserad brottslighet, inte minst när det gäller barn och unga som involveras i kriminalitet. Människohandel är en av de mest inkomstbringande formerna av organiserad brottslighet, tillsammans med exempelvis narkotika- och vapenhandel. Jämställdhetsmyndigheten har i sin roll som nationella samordnare mot människohandel kunskap och kompetens som kan vara värdefull om myndigheten i högre utsträckning skrivs in i uppdrag som rör organiserad brottslighet. Vi verkar för att på eget initiativ stärka samverkan med dessa strukturer, samt lyfta fram rekommendationer på området.¹⁰⁹

Uppdrag att medverka i samverkan kring organiserad brottslighet

Jämställdhetsmyndigheten ingår i dagsläget inte i myndighetssamverkan inom Sverige mot organiserad brottslighet (SMOB), men bidrar med en representant med expertkunskap om människohandel i referensgruppen. Vi bidrar i arbetet med att ta fram indikatorer för att mäta utvecklingen av arbetslivskriminalitet. Vi ser även en möjlighet att vara en del av samverkansstrukturen kring barn och unga i organiserad brottslighet (Bob). Den kunskap och kompetens som redovisas i denna rapport skulle kunna bli en viktig pusselbit i det arbetet. Frågan har väckts av Jämställdhetsmyndigheten genom generaldirektören att vi kan, och vill, gärna bidra i samverkan på nationell och regional nivå.

Bättre samordnat statligt stöd till bidragsgivande myndigheter

Jämställdhetsmyndigheten ser behov av ett bättre samordnat statligt stöd till bidragsgivande myndigheter vad gäller sökande organisationer och stiftelsers eventuella kopplingar till brottslighet. Det är ett oerhört komplext och krävande arbete för en förvaltningsmyndighet som inte har statsbidrag som huvudsaklig inriktning att utreda och kontrollera sökandes eventuella brottsliga uppsåt eller liknande. Det behövs en samordnad stödinstitans som kan utbilda och stödja myndigheterna i kontrollarbetet. Ett sådant organ skulle även kunna upprätta register eller databaser som alla bidragsgivande myndigheter kan ta del av.

Utvecklingsarbete kopplat till kunskaps- och metodstöd

Fortsatt stöd till jämställdhetsintegrering av ett brottsförebyggande arbete

Ett aktivt arbete med jämställdhetsintegrering kan bidra till att utveckla och förstärka det brottsförebyggande arbetet. Få aktörer tar med könsuppdelad statistik in i sin analys av lokala brottsproblem. När jämställdhetsperspektivet finns med och kön synliggörs så är det ofta bland de som utsätts för våld - inte de som begår brott. Det är viktigt att arbetet är riktat mot orsakerna till brottproblemet. Om analysen inte fångar centrala delar som har betydelse för att förstå *varför* brott begås riskerar åtgärderna att riktas fel. Jämställdhetsmyndigheten har ett uppdrag och metoder för att stödja myndigheter med brottsförebyggande uppdrag. Arbetet med jämställdhetsintegrering av det brottsförebyggande arbetet behöver fortsatt utvecklas och fördjupas.

¹⁰⁹ Jämställdhetsmyndigheten (2025) [Arbetet mot prostitution och människohandel i Sverige 2024](#)

Stöd till implementering av kunskap och metodstöd

Jämställdhetsmyndigheten ska verka för ett effektivt och kunskapsbaserat arbete som möter lokala, regionala och nationella aktörers behov. Många av myndighetens regeringsuppdrag handlar om att kartlägga och ta fram kunskap. Statskontoret visar att många myndigheter arbetar med att ta fram och sprida kunskap. Samtidigt behöver arbetet med att ge *stöd till användandet* av metoder och arbetssätt öka – för att få kunskap att omsättas i praktik.¹¹⁰ Vi verkar löpande för att utveckla målgruppsanpassning, stöd till uppföljning och utvärdering samt verksamhetsnära stöd. Samtidigt bedöms det behövas uppdrag som är inriktade på spridning och implementering, såväl som speglade uppdrag till myndigheter för att säkerställa mottagarkapacitet. Det krävs avsatta resurser för att utvärdera och följa upp insatser som görs, till exempel metodstöd som ges till lokal nivå.

Utveckling av indikatorer och uppföljning på lokal nivå

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att följa och analysera utvecklingen mot de jämställdhetspolitiska målen, samt att vartannat år redovisa en fördjupad uppföljning av delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. En del är arbetet med att utveckla indikatorer. Dessa har i första hand används vid återrapportering till Regeringskansliet. Vi bedriver dock, i dialog med Länsstyrelser, utvecklingsarbete för att kunna tillgängliggöra indikatorer nedbrutna på regional och lokal nivå. Detta för att underlätta för kommunernas arbete med lokala brottsförebyggande lägesanalyser. Vi driver även ett utvecklingsarbete kring att tillhandahålla egen statistik till kommuner. Exempelvis statistik över annonser på eskortsidor och den nationella kommunenkäten för att följa utvecklingen av arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Vi ser över möjligheten att tillhandahålla stöd till kommuner i kartläggning av fler exploateringsformer än sexuella. Ett verksamhetsnära stöd till kartläggningar och åtgärdsplaner efterfrågas av yrkesverksamma.

Utvecklade strukturer för samverkan med civilsamhället

Jämställdhetsmyndigheten arbetar även för att utveckla och skapa strukturer för samverkan med civilsamhället. Civilsamhällets organisationer är centrala aktörer som har ”örat mot marken” och som bidrar till innovation och metodutveckling. I dagsläget inkluderas civilsamhället i första hand genom samråd och dialogmöten inom enskilda uppdrag, samt genom uppföljningen av statsbidrag. Under året har den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) dock utvecklat en mer systematisk och förutsägbar samverkan med civilsamhället, som en del av den nationella samordningsstrukturen. Detta i syfte att främja dialog och kunskapsutbyten. Ett utvecklingsarbete pågår för att öka den strategiska samverkan med civilsamhället inom hela våldsområdet, i syfte att stärka förutsättningarna för ett långsiktigt våldsförebyggande arbete.

Utökad samverkan mellan forskning och praktik

Inom sitt ansvarsområde ska Jämställdhetsmyndigheten samla och sprida kunskap baserad på forskning och beprövad erfarenhet och verka för en kunskapsbaserad praktik. Vi arbetar bland annat för att skapa forum för möten mellan forskning och praktik. Våra samverkansparter och yrkesverksamma har återkommande lyft behovet av att få ta del av forskning. Under året kommer vi arrangera en forskningskonferens för yrkes-

¹¹⁰ Statskontoret (2021) [Mäns våld mot kvinnor – en analys av myndigheternas arbete med den nationella strategin](#)

verksamma, med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Med konferensen vill vi korta vägen mellan forskningsresultat och tillämpning i praktik - för att stärka förutsättningarna för en mer evidensbaserad praktik. Konferensen är en del av arbete med att nationellt samordna arbetet mot könsstämpning av flickor och kvinnor. Konferensen arrangeras tillsammans tre nationella kompetenscentrum mot våld.¹¹¹

Kunskapsutvecklande arbete

Utveckling av kunskap gällande kopplingen mellan skadlig maskulinitet och våldsutövande

I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor betonas fokus på våldsutövare och skadliga maskulinitetsnormer, samt mäns delaktighet och ansvar. Det finns begränsad forskning, både internationellt och nationellt, om varför män väljer att vara delaktiga och ta ansvar för att främja jämställdhet och motverka våld, samt hur ett arbete kan utformas för att få fler pojkar och män att engagera sig. Det finns begränsat med forskning om kopplingen mellan skadliga maskulinitetsnormer och våldsutövande. Den forskning som finns pekar dock på ett tydligt samband. Inom kriminologin lyfter forskare att kopplingen mellan maskulinitet och brott är etablerad. Detta är viktigt att undersöka i större omfattning - på olika arenor och i skilda sammanhang. Det är en kunskap som behövs för att förstå pojkars och mäns överrepresentation i brottsstatistiken. Särskilt i ljuset av att vi samtidigt vet att de flesta män inte begår brott. Kunskapen behöver tas in i analyser av *varför* brott begås - för att det brottsförebyggande arbetet ska blir mer träffsäkert och få större effekt på samhällsnivå. Vi bidrar i samverkan med myndigheter, forskare och praktiker för att utveckla detta kunskapsfält.

Utveckling av kunskap om flickor och kvinnor i organiserad brottslighet

Jämställdhetsmyndigheten har inte haft några uppdrag gällande flickor och kvinnor i organiserad brottslighet, men har hållit sig uppdaterade på några av de studier som gjorts.¹¹² Dessa studier vittnar om okunskap hos yrkesverksamma som möter denna målgrupp inom ramen för sina brottsbekämpande eller stödjande uppdrag. Det tycks finnas svårigheter med att se och upptäcka dessa flickor och kvinnor, såväl som kring bemötande och insatser. Det talas om en "blind fläck". Här skulle kunskapen och erfarenheterna kunna samlas och ytterligare stöd kunna ges. Detta för att skapa förutsättningar för att förebygga och bekämpa även kvinnors brottslighet, som många gånger även är kopplad till en egen våldsutövning.

Utveckling av kunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer

Det våld som utövas i ungas nära relationer har relativt nyligen identifierats och synliggjorts, både i praktik och forskning. Jämställdhetsmyndighetens uppdrag gällande våld i ungas nära relationer har bland bidragit till forskning på området. Vi har finansierat tre forskningsstudier¹¹³ för att stärka kunskapen om våld i ungas nära relationer. Det finns

¹¹¹ Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala Universitet, Nationellt center mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH) och Barnafrid vid Linköpings Universitet.

¹¹² Socialförvaltningen Nordost (2022) [En blind fläck. Tjejer och gängkriminalitet - en ESF-finansierad förstudierapport 2022](#), Lindström, A. & Ström, S. (2025) [Under radarn. En förstudie om våldutsatta kvinnor och tjejers dubbla utsatthet i gängkriminella miljöer](#), Barnombudsmannen [Forskningsöversikt: Flickor och unga kvinnor i kriminella gäng. Flickor och kvinnor i kriminella miljöer](#)

¹¹³ Jämställdhetsmyndigheten (2024) [Rapport i korthet: Våld i ungas nära relationer](#); Caman, S., & Skott, S. (2023) [Dödligt partnervåld mot unga](#), Karolinska Institutet, Mittuniversitetet & Jämställdhetsmyndigheten. Korkmaz, S.

sedan tidigare få studier i Sverige med fokus på ungas våldsutsatthet och våldsutövande och behovet av mer kunskap är stort. Det behövs exempelvis mer kunskap om kopplingen mellan att bevittna, själv utsättas eller tvingas utsätta andra för våld i hemmet som barn, och att som ung sedan utsättas eller utöva våld i en egen nära relation i framtiden.

Utvecklat arbete mot brottslighet i pornografiska syften

Internet och sociala medier har blivit arenor där mäns våld mot kvinnor förekommer, bland annat i form av prostitution, människohandel och sexuellt utnyttjande i pornografiska syften. De som utnyttjas inom produktion och distribution inom pornografi, beskrivs som osynliga brottsoffer. På grund av pornografins normalisering ser varken samhället eller de utsatta sig själva som brottsoffer.¹¹⁴ Våldsutsatthet med koppling till pornografi behöver bli en tydlig del i det förebyggande arbetet mot våld. Kunskapsnivån om våld, övergrepp och sexuellt utnyttjande i pornografiska syften, samt vad som är brottsligt vid produktion och distribution av pornografi, behöver öka i befolkningen. En förutsättning är att våld i pornografiska syften skrivs in i nationella strategier och policydokument. Flera förslag från utredningen *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften* från 2023 har nyligen verkställts.¹¹⁵ Utredningen föreslår även att Jämställdhetsmyndigheten och BRÅ får i uppdrag att revidera sina metodstöd¹¹⁶ för att inkludera övergrepp vid produktion och distribution av pornografi, samt sexuellt utnyttjande av barn som skildras i film eller bilder som sprids i pornografiska syften.¹¹⁷ Det behövs även ökad kunskap om pornografins skadeverkningar och konsekvenser för jämställdhet och för ungas och vuxnas sexualitet och njutning.

Övrigt utvecklingsarbete internt

Utökad uppföljning av upphandlade leverantörer

Myndigheten skulle kunna bli bättre på att genomföra besök och stickprovskontroller hos leverantören för att följa upp att leverantören lever upp till de villkor som anges i kontraktet. Detta i syfte att upptäcka och förebygga arbetskraftsexploatering och annan arbetslivsrelaterad brottslighet.

& Överlien, C. (2023) [Våld i ungas nära relationer och det ideella stödet - möjligheter och begränsningar](#). Stockholms universitet.; Jernbro, C., & Landberg, Å. (2024) [Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck - Förekomst, riskfaktorer och hälsokonsekvenser](#), Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten.

¹¹⁴ [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - våldsutsatthet som behöver synliggöras \(SOU 2023:98\)](#)

¹¹⁵ Utredningen om skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi. SOU 2023:98.

¹¹⁶ Metodstödet för kartläggning av tre våldstyper och Inget att vänta på.

¹¹⁷ [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - våldsutsatthet som behöver synliggöras \(SOU 2023:98\)](#)

ANALYS OCH SLUTSATSER

I detta kapitel presenteras en analys och slutsatser av Jämställdhetsmyndighetens brottsförebyggande arbete. Myndigheten betonar särskilt betydelsen av en utvecklad och förstärkt myndighetssamverkan kring våldsförebyggande och brottsförebyggande arbetet i Sverige.

Syftet med detta uppdrag är att stärka samhällets samlade arbete mot brottslighet och otrygghet. Uppdraget ska även bidra till att fler myndigheter utvecklar sitt brottsförebyggande arbete, samt se över hur myndigheternas ansvar för att förebygga brottslighet på sina respektive områden kan förtydligas. *Barriärer mot brott*, en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet, utgår från de tre preventionsnivåerna: universell, selektiv och indikerad.¹¹⁸ I *Motståndskraft och handlingskraft*, en nationell strategi mot organiserad brottslighet, presenteras i stället fem mål som ska vara vägledande i arbetet. Strategin betonar att samhällets motståndskraft mot organiserad kriminalitet måste förstärkas i grunden.¹¹⁹ Jämställdhetsmyndigheten arbetar med att förebygga våld på samtliga tre preventionsnivåer och bidrar i första hand med värdefullt arbete för att stoppa kriminella karriärer och att slå sönder den kriminella ekonomin.

Myndighetens arbete med utgångspunkt i de nationella strategierna

Nedan sammanfattas Jämställdhetsmyndighetens arbete med utgångspunkt i de två nationella strategierna:

Första barriären mot brott (universell prevention)

Jämställdhetsmyndighetens våldsförebyggande arbetet bidrar i hög grad till den första barriären mot brott genom kunskap och metodstödande insatser på universell preventionsnivå. Vi ger stöd till insatser som ges till breda grupper i befolkningen, till avgränsade geografiska områden eller till en viss åldersgrupp, oavsett erfarenhet av våld eller riskförhållanden. Med utgångspunkt i handboken *Inget att vänta på* används i många fall förändringsprinciper så som genusförändrande ansats, åskådarperspektiv och goda förebilder.¹²⁰ Metoder som använder sig av dessa principer har visat positiva resultat i tillgänglig forskning.¹²¹ Vi ser positivt på ett ökat fokus på våldsförebyggande åtgärder på alla samhällsnivåer. I *Barriärer mot brott* lyfts skolan som en viktig arena för att påverka barn och ungas normer. Mycket av det våldsförebyggande arbetet som bedrivs på lokal nivå sker i skolmiljö. Jämställdhetsmyndigheten har därför utvecklat ett flertal stödmaterial som kan användas av skolpersonal inom ramen för kunskapsområdet *sexualitet, samtycke och relationer*. Kunskapsområdet förtydligades i läroplanerna för grund och gymnasieskolan 2022. Skolinspektionens granskning visar dock att skolor sällan tar ett

¹¹⁸ [Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet \(Skr. 2023/24:68\)](#)

¹¹⁹ [Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet. \(Skr. 2023/24:67\)](#)

¹²⁰ Jämställdhetsmyndigheten [Inget att vänta på](#)

¹²¹ Franzén, A. & Gottzen, L. (2020) [Våldsprevention i Sverige: En forskningsöversikt](#). Stockholms universitet. Barn- och ungdomsvetenskap: Forskning (2020:2)

helhetsgrepp kring kunskapsområdet.¹²² Vi kan bidra med kunskap för att stödja ett utvecklingsarbete på detta område. Vi ingår även i det myndighetsgemensamma uppdraget om att stärka och främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).¹²³ Även arbetet för det jämställdhetspolitiska målet om jämställd utbildning och att säkerställa att såväl pojkar som flickor klarar av skolan är i sig en viktig brottsförebyggande åtgärd.

Andra barriären mot brott (selektiv prevention)

Våldsförebyggande arbete inkluderar även insatser till dem som bedöms ha en förhöjd risk för att utsättas för eller utöva våld. Med andra ord riktade insatser till grupper i samhället vars livsomständigheter innebär kända riskförhållanden för våld. Här ryms den kunskap som finns inom Jämställdhetsmyndigheten gällande till exempel att upptäcka våld och kunna se och ingripa när barn utsätts för våld i hemmet och i ungas nära relationer. Även vårt arbete inom skyddade personuppgifter, prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck arbetar med att förebygga risk.

Tredje barriären mot brott (indikerad prevention)

Att arbeta förebyggande mot våld innefattar även insatser till dem som redan har erfarenhet av våld, antingen som våldsutsatt eller våldsutövare. Det vill säga insatser som ska ge stöd, skydd och behandling när våldet redan är ett faktum. För den våldsutsatta individen kan våldsspiralen brytas, men även våldsutövaren kan få hjälp för att förändra sitt beteende. I avsnittet *Åtgärder för att säkerställa skydd för våldsutsatta och förhindra fortsatt brottsutsatthet* på sidan 20 presenteras flera av myndighetens åtgärder på den här nivån. När vi börjar prata om utsatthet för våld och brott kommer personer med egna erfarenheter att ge sig till känna. I samband med universella insatser är det viktigt att det även finns insatser på indikerad nivå på plats. Detta för att fånga upp både de som är utsatta och de som utövar våld. Det våldsförebyggande arbetet på indikerad nivå tillför både kunskap och insatser till den tredje barriären mot brott. Här skulle vår kompetens om barns utsatthet även kunna bidra i samverkansstrukturen för barn i organiserad brottslighet (Bob). Vi deltar även i Socialstyrelsens referensgrupp inom nationell kunskapsutveckling för arbete med personer som utövar våld mot närstående (NKVU)¹²⁴.

Att stoppa kriminella karriärer

Jämställdhetsmyndigheten har på flera områden samverkat med myndigheter och andra brottsförebyggande aktörer kring barn och unga i kriminella nätverk, såväl som våldsbejakande extremism. Barn som befinner sig i kriminella nätverk kan vara brottsoffer utsatta för människohandel. Att förebygga att barn och unga upplever våld i hemmet, eller i sina egna nära relationer, kan även förebygga att de senare i livet hamnar i kriminalitet. Ett tidigt våldsförebyggande arbete, såväl som stöd och skydd till våldsutsatta barn och vuxna, är därför en central pusselbit i arbetet med att förebygga att barn och unga dras in i kriminella nätverk. Vi bidrar även till jämställdhetsintegrering och ökad förståelse kring kön, normer och makt i det generella brottsförebyggande arbetet. Detta kan ge mer

¹²² Skolinspektionen (2025) [Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer](#)

¹²³ [Myndighetsgemensamt uppdrag att stärka och främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter \(A2024/01236\)](#)

¹²⁴ <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/valdsutovare/>

träffsäkra insatser. Ett stort antal av de åtgärder vi lyfter fram i rapporten utgör tidigt förebyggande insatser, som kan stärka förutsättningar för att våld, brott och kriminella handlingar inte begås. Vi bidrar även till en kunskapsutveckling, som på sikt kan bidra till förändring som motverkar vålds- och brottskedjan.

Att minska tillgången på illegala vapen och explosiva varor

Jämställdhetsmyndigheten noterar i sin omvärldsbevakning att kvinnor i allt högre grad uppmärksammas vid vapensmuggling och annan brottslighet. Därför ser vi återigen behovet av fördjupad forskning kring kvinnor som begår brott. En generell kunskap om våld, och en analys som beaktar kön kan bidra till målet.

Att slå sönder den kriminella ekonomin

Jämställdhetsmyndigheten spelar en viktig roll i arbetet med att slå sönder den kriminella ekonomin främst genom sitt nationella samordningsansvar mot människohandel (se sidan 24). Vi ingår i myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet och bidrar med expertkunskap kring människohandel för tvångsarbete och annan arbetskraftsexploatering. Exploatering av människors arbete är ett av de mest lukrativa sätten för kriminella aktörer att tjäna pengar. Även sexuell exploatering, koppleri och människohandel för sexuella ändamål genererar stora summor pengar till den kriminella ekonomin, samtidigt som det sker ett utnyttjande av utsatta människor – framför allt flickor och kvinnor. Det är en fråga om både jämställdhet och organiserad brottslighet. Att motverka efterfrågan på köp av sexuella handlingar och sexuell exploatering av barn är ett viktigt bidrag till att slå sönder den kriminella ekonomin. Vi har även drivit utvecklingsarbete kopplat till en god kontroll av de statsbidrag som vi förmedlar och den upphandling som bedrivs. Detta i syfte att skydda de offentliga medel som myndigheten ansvarar för.

Att bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan

Att förebygga otillåten påverkan är en fråga för hela Jämställdhetsmyndighetens verksamhet och det krävs återkommande utbildning och samtal inom området. I höst sker bland annat en myndighetsövergripande utbildningsdag om korruption och oegentligheter. Vi bedriver även IT-säkerhetsarbete.

Att säkerställa tillförlitliga identiteter och en effektiv informationsförsörjning

Att säkerställa identiteter och effektiv informationsförsörjning får störst betydelse för Jämställdhetsmyndighetens verksamhet med statsbidrag, eftersom inga andra uppdrag hanterar medborgarnas identiteter.

Avslutande analys

Jämställdhetsmyndighetens våldsförebyggande arbete är till stora delar brottsförebyggande. Genom sitt nationella samordningsansvar mot prostitution och människohandel arbetar vi även mot grov organiserad brottslighet och kriminell ekonomi. Vi kan även bidra till det brottsförebyggande arbetet genom vårt stödjande arbete kring jämställdhetsintegrering, såväl som inom vår interna verksamhet.

Jämställdhetsmyndigheten bidrar till stärkt samverkan och kunskapsutveckling

Strategin *Motståndskraft och handlingskraft* betonar att ett gemensamt ansvar och engagemang på samhällsnivå för ett brottsförebyggande arbete är av största vikt. I rapporten visar Jämställdhetsmyndigheten på fler goda exempel där vi på olika sätt bidrar till stärkt samordning och samverkan inom ett flertal brottsområden, så som exempelvis människohandel för alla ändamål, våld i nära relation, bortförande av barn och vuxna, samt könsstypning av flickor och kvinnor. Vi har sedan starten 2018 även bidragit till en omfattande kunskapsproduktion. Våra kartläggningar, forskningsrapporter, utbildningsinsatser och processtöd kan på olika sätt bidra till andra myndigheters arbete.

Jämställdhetsmyndigheten bidrar med kunskap och stöd till andra myndigheter

Vi verkar för att det våldsförebyggande arbetet i Sverige ska bli samordnat, kunskapsbaserat, långsiktigt och strategiskt. Förebyggande insatser behöver genomföras i hela livsmiljön, på flera arenor samtidigt och av flera aktörer. I det våldsförebyggande arbetet används den socio-ekologiska modellen¹²⁵ och kända risk- och skyddsfaktorer för våld som utgångspunkt för utformning av insatser.¹²⁶ Vi har omfattande expertkunskap om hur kön, normer, makt och jämställdhetsperspektiv är centralt i ett våldsförebyggande arbete. En utgångspunkt för det våldsförebyggande arbetet är en genusförändrande ansats. Denna kunskap är grundläggande för att förstå både våldsutsatthet och våldsutövande och kan bidra till att utveckla även det brottsförebyggande arbetet. I patriarkala miljöer med stort våldskapital - så som kriminella nätverk, organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och i kontexter där det finns hedersrelaterat våld och förtryck - skapas olika förutsättningar för män och pojkar respektive kvinnor och flickor. Därför behöver jämställdhetsperspektivet och ett intersektionellt perspektiv finnas med i analysen för att göra insatserna mer träffsäkra.

Utökad samordning mellan vålds- och brottsförebyggande arbete efterfrågas

Jämställdhetsmyndigheten bedömer att en samverkan mellan det brotts- och våldsförebyggande arbetet behöver utökas och utvecklas ytterligare. Det är inte svårt att hitta synergieffekter mellan de båda preventionsområdena. Önskemål om ett mer samordnat nationellt stöd framkommer även från både regionalt och lokalt håll. Ett prioriterat utvecklingsområde för Jämställdhetsmyndigheten är därför att utveckla sin samverkan med Brottsförebyggande rådet (Brå) för att kunna erbjuda ett mer sammanhållet stöd till andra myndigheter, såväl som till aktörer på regional och lokal nivå.

Mäns våld mot kvinnor måste inkluderas i arbetet mot brottslighet

Mäns våld mot kvinnor betraktas inte alltid som brottslighet och området glöms inte sällan bort i det brottsförebyggande arbetet. Detta trots att det både är en allvarlig brottslighet i sig – och att det finns starka samband mellan att ha upplevt våld i hemmet och att senare i livet själv hamna i kriminalitet. Det är därför av stor vikt att arbetet med att förebygga mäns våld mot kvinnor, inklusive våld i nära relationer, hedersrelaterat våld

¹²⁵ Den socio-ekologiska modellen bygger på en sammanställning av biologiska, sociala, kulturella, ekonomiska och politiska aspekter som påverkar riskfaktorer. Ordet ekologi är synonymt med livsmiljö. Modellen används dels för att påvisa vilka faktorer som ökar risken för att någon ska utöva våld eller bli utsatt för våld, dels för att illustrera att hela livsmiljön innehåller en mängd riskfaktorer för våld. Världshälsorganisationen WHO (2002) [World report on violence and health](#), Jämställdhetsmyndigheten [Inget att vänta på](#)

¹²⁶ Jämställdhetsmyndigheten [Inget att vänta på](#)

och förtryck samt prostitution och människohandel för alla ändamål, inkluderas i det brottsförebyggande arbetet. Detta för att kommunerna ska kunna genomföra ett effektivt brottsförebyggande arbete som även träffar denna allvarliga brottslighet.

BILAGA 1. MYNDIGHETENS ÅTGÄRDER OCH UTVECKLINGSARBETE

Åtgärder för att främja utvecklingen av ett våldsförebyggande arbete

- Utveckling av kunskaps- och metodstöd för våldsförebyggande arbete
- Processtödsutbildningar i våldsförebyggande arbete till Länsstyrelser
- Ökad samverkan med brottsförebyggande arbete
- Nationell kommunenkät för att följa upp det lokala våldsförebyggande arbetet
- Att främja pojkar och mäns delaktighet och ansvar

Åtgärder för att stödja jämställdhetsintegrering av brottsförebyggande arbete

- Stöd till brottsbekämpande och brottsförebyggande myndigheter
- Stöd till Länsstyrelsernas brottsförebyggande arbete

Åtgärder gällande killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer

- Kunskapsutveckling och stöd gällande våld i ungas nära relationer
- Relationskompassen (REKO) – ett evidensbaserat program för att förebygga våld

Åtgärder för ökad upptäckt av våld

- Samordning av arbetet med att öka upptäckt av våld
- Informationshöjande insatser och samverkan mot ekonomiskt våld
- Kunskapsstöd om våld i nära relation som en arbetsgivarfråga
- Metodstöd för att upptäcka våld i nära relation på arbetsplatser

Åtgärder för att säkerställa skydd för våldsutsatta och förhindra fortsatt brottsutsatthet

- Stöd till hantering av skyddade personuppgifter
- Kartläggning om våld i mål om vårdnad, boende och umgänge
- Informationsinsatser för domstolar och övriga rättsväsendet

Åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck

- Övertagande av nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Ökad kunskap om bortförandet av barn och vuxna utomlands
- Myndighetssamverkan kring bortförda barn och vuxna
- Kartläggning och analys av barn- och tvångsaktenskap
- Samordning av arbetet mot könsstympning av flickor och kvinnor

Åtgärder mot prostitution och människohandel för alla ändamål

- En utvecklad nationell samordningsstruktur mot prostitution och människohandel
- Nyinrättad strategigrupp mot människohandel
- Civilsamhällessamverkan och årligt rundabordssamtal
- Samordning av regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel
- Finansiering av stödprogram till utsatta för människohandel
- Årsrapport med analyser av arbetet mot prostitution och människohandel
- Publikationsserie med kunskapsöversikter om olika exploateringsformer
- Utbildningsinsatser för att förebygga människohandel och exploatering

- Kapacitetsstärkning gällande människohandel för tvångsarbete
- Satsning för att förebygga efterfrågan på köp av sexuella handlingar
- Ett återfallsförebyggande arbete med köpare av sexuella tjänster

Åtgärder inom myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet

- Utbildning om människohandel för regionala styrgrupper
- Analys av arbetssätt vid arbetsplatsinspektioner (API)
- Pilotprojekt med information till utsatta arbetstagare
- Stöd till regionkoordinatorernas medverkan regionala arbete mot arbetslivskriminalitet

Åtgärder mot digitala och teknikbaserade dimensioner av våld

- Ökad kunskap om de digitala och teknikbaserade dimensionerna av våld
- Internetskrapning av webbsidor som marknadsför sexuell exploatering

Åtgärder kopplat till fördelning av statsbidrag

- Projektbidrag och verksamhetsbidrag för visst våldsförebyggande arbete
- Att säkerställa en rättssäker fördelning av statsbidrag

Åtgärder för att förebygga brott inom myndighetens interna verksamhet

- Rutiner gällande upphandling
- Utvecklat arbete med IT-säkerhet
- Internutbildningar för att förebygga brottslighet
- Arbete med skyddade personuppgifter

Utvecklingsmöjligheter gällande samverkan och samordning

- Inrättandet av ett nationellt samordningscentrum mot våld
- Utökade uppdrag om samverkan mellan vålds- och brottsförebyggande arbete
- Synliggör människohandel i uppdrag rörande organiserad brottslighet
- Uppdrag att medverka i samverkan kring organiserad brottslighet
- Bättre samordnat statligt stöd till bidragsgivande myndigheter

Utvecklingsarbete kopplat till kunskaps- och metodstöd

- Fortsatt stöd till jämställdhetsintegrering av ett brottsförebyggande arbete
- Stöd till implementering av kunskap och metodstöd
- Utveckling av indikatorer och uppföljning på lokal nivå
- Utvecklade strukturer för samverkan med civilsamhället
- Utökad samverkan mellan forskning och praktik

Kunskapsutvecklande arbete

- Utveckling av kunskap gällande kopplingen mellan skadlig maskulinitet och våldsutövande
- Utveckling av kunskap om flickor och kvinnor i organiserad brottslighet
- Utveckling av kunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer
- Utvecklat arbete mot brottslighet i pornografiska syften

Övrigt utvecklingsarbete internt

- Utökad uppföljning av upphandlade leverantörer

Jämställdhetsmyndigheten | Vikingsgatan 3, 411 04 Göteborg
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | jamstalldhetsmyndigheten.se